

Jaarverslag 2009

Betrouwbaar en

transparant

NV Schadeverzekering
Metaal en Technische Bedrijfstakken

Inhoud

Personalia per 31 december 2009	5
Voorwoord	7
Verslag van de Raad van Commissarissen	11
Verslag van de directie	13
1. Algemeen	13
2. Resultaten en financiële positie	16
3. Verzekeringen	19
4. Beleggingen	21
5. Risicobeheersing	25
6. Toekomstverwachtingen	27
Jaarrekening	29
Balans per 31 december	30
Winst- en verliesrekening	32
Kasstroomoverzicht	33
Algemene toelichting	34
Risicoparagraaf	42
Toelichting op de balans per 31 december	45
Toelichting op de winst- en verliesrekening	56
Overige gegevens	61
Statutaire bepalingen	62
Bestemming van het resultaat	64
Accountantsverklaring	65
Nadere informatie over bestuurders	66
Colofon	68

Personalia per 31 december 2009

Raad van Commissarissen

Y.G. Boersma
C.J. van Bokkum
A. Bruggeman
A.F. Graauwmans
H.M. Jager, voorzitter

In 2009 is de heer R. Polman teruggetreden als lid van de Raad van Commissarissen.

Directie

drs. P.N. Schrage
S. van Vuure AAG

Auditcommissie

Y.G. Boersma, voorzitter
H.M. Jager

Aandeelhouder

Stichting Administratiekantoor Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen;
deze heeft alle aandelen uitgegeven aan de stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek

Administrateur

Mn Services N.V.

Accountant

Deloitte Accountants B.V.

Actuaris

Watson Wyatt Insurance Consulting B.V.

Drs. P.N. Schrage
Directeur

S. van Vuure AAG
Directeur

Voorwoord

De financiële instellingen zijn in 2008 wereldwijd in zware problemen geraakt. Ook in de verzekeringsbranche is zwaar verlies geleden en zijn reputaties en imago's fundamenteel geschaad. In deze turbulente omgeving staat NV Schade als een huis. De zekerheid van de uitkeringen voor de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen die wij voeren en die tevens als invaliditeitspensioen zijn aangemerkt voor de werknemers in onze bedrijfstakken zijn geen moment in het geding geweest. Dit wordt gecombineerd met een zeer laag premieniveau, een steeds meer uitgebreide dekking, extra uitkeringen en een steeds hoger niveau van dienstverlening.

Naar onze overtuiging heeft dit alles te maken met de unieke positie die NV Schade heeft. Wij zijn exclusief voor de werkgevers en de werknemers in deze bedrijfstakken. Onze governance – ons bestuur – is geheel paritair: zowel de directie, als de raad van commissarissen en onze aandeelhouders bestaan voor 50 procent uit werkgevers- en voor 50 procent uit werknemersvertegenwoordigers. Wij hebben geen winstdoelstelling. Alle winst wordt vooral gebruikt voor premiekortingen, extra uitkeringen en verbeteringen in onze dienstverlening. Deze unieke positie geeft ons ook wat betreft bedrijfscultuur een andere oriëntatie.

NV Schade wil een betrouwbare en transparante verzekeraar zijn, met een goede dekking zonder kleine lettertjes maar met een coulant uitkeringsbeleid, met begrijpelijke teksten en snel bereikbare uitvoerders, en met een kwalitatief onderscheidende administratieve uitvoering.

Het ontbreken van het winsttoegmerk heeft ook in 2009 weer geïmpliceerd dat aanzienlijke bedragen uit onze reserves beschikbaar zijn gesteld voor premiekortingen op de WIA-producten en voor extra uitkeringen aan WAO-verzekerden. Ook voor 2010 zal dit het geval zijn.

Daarbij hebben wij nog steeds een zeer robuuste financiële positie. Ons eigen vermogen is in 2009 opnieuw toegenomen. Wij zullen onze dienstverlening ook in 2010 weer verder laten verbeteren. Maar de zekerheid van onze uitkeringen zal nimmer in het geding zijn.

De directie,

Drs. P.N. Schrage

S. van Vuure AAG

Verlag van de Raad van Commissarissen

en

Verlag van de directie

Verlag van de Raad van Commissarissen

Aan de aandeelhouders,

Wij hebben het genoeg u de door de directie opgemaakte jaarrekening 2009 aan te bieden. Overeenkomstig artikel 22 van de statuten is de jaarrekening gecontroleerd door een externe accountant. De accountantsverklaring van Deloitte Accountants BV is bij dit verslag gevoegd.

Wij stellen u voor om de jaarrekening 2009 goed te keuren. Deze goedkeuring strekt tot décharge van de directie voor het in 2009 gevoerde beleid en tot décharge van de Raad van Commissarissen voor het in 2009 uitgeoefende toezicht.

De financiële positie van NV Schade is zeer gezond. Naast een meer dan adequaat eigen vermogen staat een prudente technische voorziening voor te betalen schade. De prudentie is mede nodig door het ontbreken van een volledig inzichtelijk beeld over de instroom van geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikten, die inwerkt op onze producten WGA-Hiaatverzekering en WGA-Basisverzekering. De oorzaak hiervan is gelegen in de nog jonge ontstaansgeschiedenis van deze producten. Getracht wordt om met onder meer UWV-gegevens toch een zo adequaat mogelijk beeld te genereren.

Het streven is dat de uitkeringen jaarlijks volledig worden geïndexeerd op grond van de ontwikkeling van de CAO-lonen in de Metaal en Technische Bedrijfstacken. De indexatie van de uitkeringen is echter voorwaardelijk. De toekenning van de indexatie is naast de hoogte van de ontwikkeling van de CAO-lonen afhankelijk van de financiële positie van NV Schade. Als deze financiële positie in de toekomst zo sterk blijft als ultimo 2009, dan kan de indexatie in de toekomst naar verwachting volledig worden toegekend.

Rijswijk, 27 mei 2010

Raad van Commissarissen:

Y.G. Boersma
C.J. van Bokkum
A. Bruggeman
A.F. Graauwmans
H.M. Jager, voorzitter

Verlag van de directie

1. Algemeen

Activiteiten van de NV Schade

NV Schade verzekert en beheert de portefeuille van uitkeringsgerechtigden van de vrijwillig gesloten verzekeringen tegen inkomensdaling als gevolg van arbeidsongeschiktheid op basis van de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO). Door de beëindiging van de WAO per 31 december 2003 wat betreft instroom van nieuwe schadegevallen en de vervanging per 1 januari 2004 door de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) is de dienstverlening van NV Schade aangepast. De aanpassing houdt in dat, naast bovengenoemd beheer van de WAO-portefeuille, vanaf 1 januari 2004 producten worden gevoerd in het kader van de WIA. In de jaren 2004 en 2005 voor eigen rekening en met ingang van 1 januari 2006 in co-assurantie met twee externe verzekeringsmaatschappijen.

WAO-portefeuille

De WAO-portefeuille is een zogenoemde gesloten portefeuille van ingegane uitkeringen. De goede financiële resultaten hebben in 2009 de mogelijkheid gegeven alle uitkeringsgerechtigden in deze portefeuille een extra uitkering te doen ter grootte van 10 procent van hun uitkering met een minimumbedrag van 300 euro. Hierop zijn vele positieve reacties ontvangen. De directie heeft inmiddels besloten ook in 2010 deze uitkering te doen, gelet op de nog immer goede financiële positie van NV Schade.

Tevens heeft de directie in 2009 besloten een extra handhavingsbeleid in te voeren.

WIA-producten

Voor de jaren 2004 en 2005 werden de in onder hoofdstuk 3 Verzekeringen omschreven producten WGA-Hiaatverzekering en WIA-Bodemverzekering voor eigen rekening van NV Schade gevoerd. De premie is voor die jaren volledig gefinancierd uit de statutaire reserve.

Vanaf 1 januari 2006 worden deze producten in co-assurantie gevoerd. Met ingang van 1 januari 2007 is daaraan toegevoegd de WGA-Basisverzekering, onder nadere voorwaarden bestemd voor zogenoemde kleine ondernemingen in de Metaal en Technische Bedrijfstakken die als eigenrisicodrager

willen optreden. Ook voor de jaren 2006, 2007 en 2008 is uit de statutaire reserve via de resultaatbestemming een premiekorting verleend op de premie van de drie producten. Deze bedroeg 75 procent voor het jaar 2006, 50 procent voor het jaar 2007 en variërend per product van 50 tot 60 procent voor het jaar 2008.

De co-assurantie overeenkomst met de twee externe verzekeraars is voor de gesloten verzekeringen in de jaren 2006, 2007 en 2008 beëindigd per 31 december 2008. In het najaar 2008 is met de twee externe verzekeraars besloten een nieuwe co-assurantieovereenkomst aan te gaan voor de te sluiten verzekeringen in de jaren 2009, 2010 en 2011. Hierbij is de dekking van de producten WIA-Bodemverzekering en WGA-Hiaatverzekering sterk verruimd. Binnen de nieuwe overeenkomst zijn in het jaar 2009 uit de statutaire reserve van NV Schade via de resultaatbestemming premiekortingen verleend op de premies van de drie producten. Deze kortingen begeven zich op een vergelijkbaar niveau als in 2008.

Marktontwikkelingen en productverbeteringen

Per 1 januari 2009 is afgesproken dat de dekking van de hiaatverzekering aanzienlijk is verruimd (tot 70 procent van het laatstverdiende loon).

Ultimo 2009 nemen 353.173 werknemers bij 33.587 werkgevers deel aan de WIA-Bodemverzekering en 351.488 werknemers bij 33.543 werkgevers aan de WGA-Hiaatverzekering. Dit impliceert een dekkingpercentage van 88 procent van het aantal werknemers in de Metaal en Techniek. Ten opzichte van ultimo 2008 betekent dit een lichte daling van 3.006 werknemers (WIA-Bodem) respectievelijk 2.535 werknemers (WGA-Hiaat). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de bedrijfstak onder druk staat van de gevolgen van de financiële crisis. Ook is er een trend dat werknemers zelfstandig ondernemer worden zonder personeel (ZZP). Deze vallen buiten de CAO en kunnen daardoor ook niet de producten van NV Schade afnemen.

De WGA-Basisverzekering wordt thans alleen aangeboden aan kleine werkgevers die geen schade

hebben op het moment dat de verzekering wordt aangegaan. Achtergrond van dit acceptatiebeleid is dat gegeven de premiesystematiek en premiehoogte bij UWV het moeilijk is om op verantwoorde wijze voor andere werkgevers een concurrerend alternatief te realiseren. Voorkomen moet immers worden dat alleen slechte risico's deelnemen. Mede doordat in 2009 UWV voor juist de kleine werkgevers zonder schade de premie fors heeft verhoogd (het verschil met de premie bij NV Schade bedraagt voor deze werkgevers daarmee ongeveer een half procent van de loonsom), hebben in 2009 onze marketingacties een bijzonder goed resultaat gehad. Ultimo 2009 nemen 3.552 werkgevers deel aan deze verzekering voor 30.874 werknemers. Dit impliceert een dekkingpercentage van 10 procent werkgevers (met personeel) en 8 procent van de werknemers in de Metaal en Techniek.

Schadegevallen WIA-producten

Voor de tot stand gekomen verzekeringen in 2004, 2005 en 2006 zijn respectievelijk in 2006, 2007 en 2008 de twee jaar verstreken van de ziekteverzuimperiode. Dit betekent dat degenen die onafgebroken twee jaar ziek waren en meer dan 65 procent arbeidsgeschikt zijn verklaard eventueel uitkeringsgerechtigd zijn voor de WIA-Bodemverzekering. Het aantal meldingen voor een uitkering van deze eventueel uitkeringsgerechtigden bleef sterk achter bij de verwachting. Dit heeft ertoe geleid dat de getroffen technische voorzieningen voor de WIA-Bodemverzekering per 31 december 2008 naar beneden zijn bijgesteld. De meldingen in 2009 laten zien dat de per 31 december 2008 aangepaste grondslagen beter aansluiten bij het aantal te verwachten uitkeringsgevallen.

Voor de WGA-Hiaatverzekering, voor degenen die ten hoogste 65 procent en meer dan 20 procent arbeidsgeschikt zijn, zal in het algemeen het tijdstip waarop men eventueel uitkeringsgerechtigd wordt iets verder in de tijd liggen, afhankelijk van de duur van de loongerelateerde periode. Het aantal meldingen voor dit product is nog gering. Op grond van het inzicht dat bestaat met betrekking tot degenen (uit het verzekerd bestand van NV Schade) die een loon-

gerelateerde uitkering ontvangen, is de verwachting dat de ontwikkeling van het aantal uitkeringsgevallen aansluit bij de aan de premieberekening ten grondslag liggende uitgangspunten.

Het aantal meldingen voor de WGA-Basisverzekering ontwikkelt zich conform de aannamen die ten grondslag liggen aan de premieberekeningen.

De relatief lage aantallen schademeldingen bij de WIA-verzekeringen geven niettemin aanleiding tot extra voorzichtigheid. Zie hiervoor hoofdstuk 5 Risico-beheersing.

Voorts lijkt in opdracht van NV Schade verricht onderzoek er op te duiden dat ook vaak geen uitkering wordt aangevraagd omdat men niet goed weet hoe men dat moet doen. WIA is misschien nog wel meer dan pensioen voor mensen een ver-van-mijn-bed-show, zelfs indien men gedeeltelijk arbeidsgeschikt dreigt te worden. Dit is een belangrijke reden om de communicatie inspanningen te verbeteren en te intensiveren. In 2009 zijn hiertoe al aanzetten gedaan. De directie zal dit in 2010 voortzetten, waarbij de uitvoerder gevraagd is proactief potentiële en toekomstige uitkeringsgerechtigden aan te schrijven. De wettelijke verplichtingen over communicatie die voor pensioenfondsen gelden zijn voor de WIA-Bodem- en de WGA-Hiaatverzekeringen ook op NV Schade van toepassing. In 2009 heeft dit geleid tot aanvullende, helaas niet altijd tot verbetering leidende, communicatie inspanningen (Uniform Pensioen Overzicht (UPO), toeslagenlabel, brief over gevolgen van de kredietcrisis).

Dat deze inspanningen niet tot verbetering hebben geleid, heeft zijn oorzaak in het feit dat deze wettelijke verplichtingen niet zijn toegesneden op de producten van NV Schade. Gebleken is dat het aantal binnengekomen vragen over deze communicatie daardoor aanzienlijk is toegenomen. De directie tracht hierover afspraken te maken met de AFM teneinde wel tot een verbeterde communicatie te komen.

Berekeningsgevolgen van Solvency II

De directie heeft in 2009 een invulling van het RiSK model voor DNB laten uitvoeren om inzicht te krijgen in de financiële consequenties bij hantering van Solvency II grondslagen. Dit is uitgevoerd voor zowel de gesloten WAO-portefeuille als voor de WIA-portefeuille ultimo 2008. Hierbij zijn de portefeuilles beschouwd als leven-/pensioenportefeuilles.

Voor de WAO-portefeuille blijft de balansvoorziening onder Solvency II, na splitsing in een deel "Best Estimate" en een aanvullend deel "Risk Margin", min of meer gelijk aan de huidige balansvoorziening. Dit ligt in lijn met de prudente vaststelling van de voorziening. De waardering is namelijk vastgesteld op marktwaarde zonder rekening te houden met revalidatie en met een uitkeringsduur tot 65 jaar. Voor de WIA-portefeuille geldt ten opzichte van de huidige balanswaardering een geringe toename in de aan te houden technische voorzieningen. Doordat in de huidige waardering al voor het grootste deel een risicomarge van 25 procent is ingebouwd, ontstaat er geen toe te voegen "Risk Margin" bij waardering op Solvency II grondslagen.

De benodigde kapitaalseis neemt onder Solvency II wel toe. De wettelijk benodigde solvabiliteit is ultimo 2008 vastgesteld op 21,3 miljoen euro en de door de directie van NV Schade gewenste solvabiliteit, welke is berekend middels FTK model, bedraagt 44,0 miljoen euro. Deze laatste berekeningsuitkomst komt in de buurt van de onder Solvency II geformuleerde kapitaalseis, de "Solvency Capital Requirement", die ultimo 2008 zou uitkomen op een bedrag van 47,2 miljoen euro.

De uiteindelijk resulterende balansopstelling onder Solvency II blijft hierdoor min of meer gelijk aan de huidige opstelling. Het eigen vermogen naar de stand ultimo 2008 blijft 172 miljoen euro. Hierdoor wordt ruimschoots voldaan aan de kapitaalseis onder Solvency II.

Deze exercitie is in december 2009 op verzoek met DNB besproken, waarbij DNB positief stond tegenover de door NV Schade gekozen benadering.

Uitbesteding aan Mn Services

De volledige uitvoering en het vermogensbeheer is via contracten uitbesteed aan Mn Services, de uitvoeringsorganisatie van de sector Metaal en Techniek. Hierdoor kan meer administratief gemak georganiseerd worden voor werkgevers.

De directie blijft voortdurend zoeken naar mogelijkheden om de dienstverlening nog verder te verbeteren. De kwaliteit van de dienstverlening is voor de directie een belangrijk onderscheidend criterium. De invulling door Mn Services van de functie van vermogensbeheer heeft in 2009 geleid tot een aanzienlijk rendement, dat ook in positieve zin afweek van de benchmark. De vooruitzichten blijven echter uitermate onzeker. De gebeurtenissen in 2008 zijn aanleiding geweest om met Mn Services nadere afspraken te maken voor verbetering van het vermogensbeheer en om de samenstelling van de beleggingsportefeuille aan te passen. Het risico is daardoor lager geworden. De directie zal hier ook in 2010 kritisch naar kijken. Over de verbeteringen in de dienstverlening door Mn Services en de aanpassingen in de beleggingsportefeuille wordt intensief overleg gepleegd door de directie met Mn Services, waarbij onze externe adviseur vermogensbeheer nauw betrokken is.

Ondersteuning van de directie

Om beleidsmatig goed te kunnen inspelen op alle nieuwe ontwikkelingen, heeft de directie in 2009 besloten tot het aanstellen in vaste dienst van een directiesecretaris, die tevens als algemeen beleidsadviseur functioneert. Deze aanstelling laat de continuering van het contract met onze adviseur vermogensbeheer onverlet.

Voorts heeft de directie in 2009 een nieuwe compliance officer aangesteld met de opdracht een werkprogramma voor de komende jaren te ontwikkelen voor een doorlichting van alle compliance kritieke processen bij of in opdracht van NV Schade.

2. Resultaten en financiële positie

Resultaten

NV Schade heeft over 2009 een negatief resultaat behaald van 13.793 duizend euro (2008: 37.804 duizend euro negatief). Het resultaat over 2009 wordt beïnvloed door de toerekening van het technisch resultaat over de WIA-producten over de verzekeringsjaren 2006 tot en met 2008 én 2009. Dit betreft het effect van de verdeling van het technisch resultaat tussen de co-assuradeuren, anders dan 50 procent. Over de verzekeringsjaren 2006 tot en met 2008 komt 92,5 procent van het technisch resultaat voor rekening van NV Schade en over 2009 88 procent. Het totale effect voor NV Schade is als volgt

x 1.000 euro	2009	2008
Resultaat boekjaar	-22.704	-70.254
Effect toerekening technisch resultaat	8.911	32.450
Resultaat winst- en verliesrekening	-13.793	-37.804

In boekjaar 2008 is het volledige effect van de toerekening over de verzekeringsjaren 2006 tot en met 2008 opgenomen.

De belangrijkste resultaatposten over 2009 versus 2008 blijken uit de volgende tabel, waarbij is uitgegaan van het resultaat exclusief het effect van de toerekening van het technisch resultaat:

x 1.000 euro	2009	2008	Mutatie
Premie			
Uitkeringen	39.068	33.894	5.174
Schadevoorziening	-29.284	-29.218	-66
Kosten (inclusief afschrijvingskosten)	21.422	39.458	-18.036
	-7.786	-7.098	-688
Subtotaal	23.420	37.036	-13.616
Beleggingen	27.430	-43.770	71.200
Resultaat op liquide middelen	20	-4.105	4.125
Voorziening toekomstige premiekorting	-49.110	-51.268	2.158
Overige resultaten	-24.464	-8.147	-16.317
Resultaat boekjaar	-22.704	-70.254	47.550

Negatief resultaat boekjaar

Het negatieve resultaat over 2009 wordt vooral veroorzaakt door de toevoeging aan de voorziening toekomstige premiekorting. Dat betreft het effect van de in 2009 toegezegde premiekorting 2010 ad 49.110 duizend euro die ten laste van NV Schade komt (2008: 51.268 duizend euro).

Ten opzichte van het vorige jaar is het resultaat boekjaar 47.550 duizend euro minder negatief. Het betreft vooral de positieve beleggingsresultaten (inclusief liquide middelen). Daar tegenover staat dat in 2009 geen grote vrijval uit de technische voorzieningen heeft plaatsgevonden, zodat de mutatie van de schadevoorziening in 2009 fors hoger is: 21.422 duizend euro baten in 2009 versus 39.458 duizend euro baten in 2008. Daarbij speelt tevens mee dat de mutatie van de technische voorzieningen in 2009 positief wordt beïnvloed door toerekening van 50 procent van de voorziening overgangsbepalingen WGA-Hiaat aan de co-assuradeuren (zie ook de overige resultaten). De beleggingsresultaten zijn nader toegelicht in hoofdstuk 4 Beleggingen.

Overige resultaten

De overige resultaten over 2009 bestaan vooral uit:

- De lasten ad 22.759 duizend euro inzake de toerekening van 50 procent van de voorziening overgangsbepalingen WGA-Hiaat aan de co-assuradeuren. Over 2008 was dit resultaat-effect niet van toepassing.
- De extra uitkeringslasten WAO ad 2.042 duizend euro. In 2009 heeft de directie besloten om eind 2010 aan alle uitkeringsgerechtigden voor wat betreft het WAO-Hiaat een extra uitkering uit te betalen. Hiertoe is ultimo 2009 een kostenreservering van 5.100 duizend euro op de balans verantwoord. Ook in 2009 heeft een extra uitkering WAO-Hiaat plaatsgevonden. Hiervoor was ultimo 2008 8.200 duizend euro ten laste van het resultaat verantwoord. De daadwerkelijke extra uitkeringslasten over 2009 bedragen 5.036 duizend euro. Door de vrijval van de te hoge reservering van eind 2008 is het resultaat-effect van de extra uitkeringslasten in het boekjaar 2009 (ad 2.042 duizend euro) relatief laag.

Premie

De premiebaten over 2009 ten gunste van NV Schade bedragen 39.068 duizend euro (2008: 33.894 duizend euro):

x 1.000 euro	2009	2008	Mutatie
Gefactureerde premies	13.094	17.438	-4.344
Premiekorting	25.481	19.341	6.140
Afschrijving premiedebiteuren	-11	0	-11
Bruto premiebaten	38.564	36.779	1.785
Mutatie voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's	504	-2.885	3.389
Verdiende premies	39.068	33.894	5.174

Van de totale bruto premiebaten ad 38.564 duizend euro betreft 25.481 duizend euro premiekorting in verband met WIA-producten. De korting over 2009 is volledig ten laste van de voorziening toegezegde premiekorting toegevoegd aan de bruto premiebatens.

Aan de werkgevers is 13.094 duizend euro (2008: 17.438 duizend euro) gefactureerd. De vermelde premiebedragen zijn exclusief het aandeel van de co-assuradeuren (50 procent) in de premiebatens inzake de WIA-productens.

Uitkeringen

De uitkeringen (geboekte schaden) zijn in 2009 met 0,2 procent gestegen tot 29.284 duizend euro. De daling van de uitkeringen inzake WAO-Hiaat is kleiner dan de stijging van de uitkeringen inzake WIA-productens:

x 1.000 euro	2009	2008	Mutatie
Uitkeringen WAO-Hiaat	26.092	28.575	-2.483
Uitkeringen WIA-producten	3.192	643	2.549
Uitkeringen	29.284	29.218	66

Voorziening WIA-gerelateerde producten

De voorziening voor te betalen schaden inzake de WIA-gerelateerde producten is in 2009 met 13.472 duizend euro gestegen tot 130.031 duizend euro (2008: daling met 28.243 duizend euro). Deze stijging vloeit voort uit de ontvangen netto premies (verzekeringsjaar 2009) en de interesttoevoeging. Daarnaast is er echter een dalend effect ad 22.759 duizend euro per 1 januari 2009, zijnde het aandeel van de co-assuradeuren in de totale voorziening voor overgangsmatregelen WGA-Hiaat die eind 2008 volledig ten laste van NV Schade is gevormd.

Het verloop van de totale voorziening WIA is als volgt naar oorzaak samen te vatten:

x 1.000 euro	2009
Beginstand (exclusief effect toereikendheidstoets)	116.559
Netto premiebatens, toe te rekenen interest, verrichte uitkeringen e.d.	32.876
Beëindiging	-391
Toeslag	1.140
Toevoeging ten laste van voorziening verwacht toekomstig premietekort WGA-Basis	1.280
Mutatie voorziening overgangsmatregel WGA-Hiaat	-22.759
Mutatie kostenvoorziening	1.001
Toevoeging inzake toereikendheidstoets	325
Eindstand	130.031

Voorziening WIA-gerelateerde producten

In 2009 is de voorziening voor te betalen schaden inzake WAO-Hiaat gedaald met 32.583 duizend euro (2008: stijging met 18.212 duizend euro). De daling in 2009 is als volgt te specificeren:

x 1.000 euro	2009
Beginstand (exclusief effect toereikendheidstoets)	351.719
Mutatie instroom en AO-klasse, toe te rekenen interest, verrichte uitkeringen e.d.	-41.269
Toegekende indexatie	2.582
Aanpassing rentevoet en aanpassing naar generatietafel	4.748
Mutatie kostenvoorziening	-2.315
Toevoeging inzake toereikendheidstoets	3.671
Eindstand	319.136

Aandelenkapitaal en weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de som van de bedragen van de volgende posten:

x 1.000 euro	2009	2008
Maatschappelijk en geplaatst aandelenkapitaal	5.672	5.672
Algemene reserve	18.034	38.377
Herwaarderingsreserve	17.228	0
Gewenst weerstandsvermogen	40.934	44.049

De directie van NV Schade heeft besloten om voor de vaststelling van het gewenste weerstandsvermogen uit te gaan van het standaardmodel van De Nederlandsche Bank voor vaststelling van het Vereist Eigen Vermogen (VEV). Ultimo 2009 heeft NV Schade een herwaarderingsreserve voor positieve ongerealiseerde resultaten op illiquide beleggingen. Dat betekent dat een deel van het gewenste weerstandsvermogen al is beklemd in de herwaarderingsreserve. Om het gewenste niveau van het weerstandsvermogen te bereiken is daardoor, in aanvulling op het negatieve resultaat ad 13.793 duizend euro, een bedrag ad 6.550 duizend euro

onttrokken aan de algemene reserve en toegevoegd aan de statutaire reserve.

Eigen vermogen en financiële positie

Ultimo boekjaar is het eigen vermogen ad 175.050 duizend euro als volgt samengesteld:

x 1.000 euro	2009	2008	Mutatie
Gewenst weerstandsvermogen	40.934	44.049	-3.115
Statutaire reserve	134.116	127.566	6.550
Eigen vermogen	175.050	171.615	3.435

De statutaire reserve is in 2009 met 6.550 duizend euro toegenomen tot 134.116 duizend euro. De mutatie bestaat uit het vermogen dat beschikbaar is gekomen door enerzijds de toename van de herwaarderingsreserve minus het negatieve resultaat over het boekjaar (3.435 duizend euro) en de daling van het gewenste weerstandsvermogen (3.115 duizend euro).

Eind 2009 voldoet de financiële positie aan de solvabiliteitsnormen zoals deze zijn geformuleerd in de Wet Toezicht Verzekeringsbedrijf.

Dividenduitkering

Gezien het negatieve resultaat over het boekjaar 2009 is het statutair niet mogelijk om dividend uit te keren.

3. Verzekeringen

WAO-regeling

Ook in 2009 zijn evenals in voorgaande jaren de verplichtingen in het kader van de WAO-Hiaatverzekering verder afgenomen. Alleen gevallen die voor het eerst ziek zijn geworden voor 1 januari 2004 komen nog voor een WAO-uitkering in aanmerking. Dit betekent dat er nog tot 2009 enige instroom in de WAO mogelijk was. In de toekomst zullen alleen nog heropeningen van uitkering binnen vijf jaar na beëindiging van een vorige uitkering tot een nieuwe WAO-uitkering kunnen leiden. Ook voor de WAO-Hiaatverzekering blijft deze instroom zichtbaar in de jaren na 2009. De uitstroom door onder andere het bereiken van de 65-jarige leeftijd overstijgt de instroom ruimschoots. Er wordt geen premie meer opgelegd.

De directie heeft in 2009 aan alle verzekerden die op 1 januari 2009 uitkeringsgerechtigd waren voor de WAO-Hiaatverzekering een eenmalige uitkering gedaan. Deze uitkering is mogelijk geworden door de afname van de verplichtingen.

Producten in het kader van de WIA

NV Schade heeft na de inwerkingtreding van de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) drie producten ontwikkeld die op grond van deze wet een beroep doen op de Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA).

- De WGA-Hiaatverzekering is in 2009 uitgebreid voor werknemers met een eerste ziekte dag vanaf 1 januari 2007. Het product is uitgebreid met een extra dekking voor werknemers die er niet in slagen werkzaam te blijven bij een werkgever in de Metaal en Techniek. Daarnaast is de dekking verhoogd tot tenminste 70 procent van het laatstverdiende loon, zowel voor de werknemers met een WGA-vervolguitkering als voor werknemers met een WGA-loonaanvullingsuitkering. Voor werknemers met een eerste ziekte dag voor 1 januari 2007 blijft de dekking beperkt tot een aanvulling op de WGA-vervolguitkering uitsluitend voor werknemers die er in slagen werkzaam te blijven bij een werkgever binnen de Metaal en Techniek. Net als

bij de wettelijke WGA-loongerelateerde uitkering worden inkomsten uit arbeid slechts voor 70 procent gekort op de hiaatuitkering.

- De WIA-Bodemverzekering verstrekt een uitkering ter compensatie van gedeeltelijk verlies aan verdien capaciteit aan de gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemer die:
  - wel voor tenminste 15 procent arbeidsongeschikt is geworden,
  - maar geen uitkering op grond van de WIA ontvangt, omdat hij niet voldoet aan de wettelijke drempel van tenminste 35 procent arbeidsongeschiktheid.
- De WGA-Basisverzekering is voor werkgevers die zelf het risico van de WGA-regeling willen dragen. De werkgever is dan verzekerd voor de betaling van de uitkeringslasten die in het kader van het zelf dragen van het risico voor rekening van de werkgever komen.

Premie

De te factureren premies voor 2010 voor zowel de WGA-Hiaatverzekering als de WIA-Bodemverzekering is vastgesteld op 0,13 procent van het premieplichtige loon. De aanvulling tot de actuair benodigde premie wordt gefinancierd door NV Schade. Daarvoor is ultimo 2009 49.110 duizend euro aan de voorziening voor toegezegde premiebetaling toegevoegd. Voor de WGA-Basisverzekering is de premie voor 2009 vastgesteld op 0,13 procent van de premieplichtige loonsom.

De te factureren premies voor 2010 zijn gelijk aan 2009. De uitbreiding van de dekking, zoals in de vorige paragraaf toegelicht, heeft dus niet geleid tot een hogere premieoplegging.

Indexatiebeleid

Het indexatiebeleid is erop gericht te streven naar een jaarlijkse volledige indexatie van de uitkeringen. Echter de hoogte van de jaarlijks toe te kennen indexatie is afhankelijk van de financiële positie van NV Schade. Een gunstige financiële positie leidt

veelal tot volledige indexatie, terwijl een minder gunstige of ongunstige financiële positie zal leiden tot geen of onvolledige indexatie.

De directie heeft besloten vanaf 2009 voor de indexering van de WAO-Hiaatuitkeringen te streven naar een indexering, zoals die bij WGA-Hiaat- en WIA-Bodemuitkeringen wordt toegepast. In dat kader heeft de directie ultimo 2009, op basis van de financiële positie, tevens besloten om zowel de WGA-Hiaat- en de WIA-Bodemuitkeringen als de WAO-Hiaatuitkeringen per 1 januari 2010 met de in de Metaal en Techniek afgesproken CAO-verhoging van 3,0 procent te indexeren.

4. Beleggingen

Financiële markten in 2009

2009 was een jaar van extremen. Bij de start van het jaar verkeerden economieën in een diepe recessie, dreigde zelfs een depressie, leken de massale ingrepen van centrale banken en overheden geen enkel effect te sorteren en konden de koersen van risicodragende activa geen bodem vinden. Begin maart vond echter een plotselinge omslag in de financiële markten plaats. Toenemende fiducia in de maatregelen en vasthoudendheid van de autoriteiten, meevallende berichten over het Amerikaanse bankwezen en voorzichtige eerste signalen van economische stabilisatie, brachten de koersdalingen een halt toe. Op 9 maart werd het startsein gegeven van de scherpste rally sinds vele decennia. De financiële markten liepen daarmee echter vooruit op de economische realiteit. De wereldeconomie verkeerde nog in een zeer diepe recessie en het zou maanden duren voordat ook daar het dieptepunt werd gepasseerd.

Met name twee factoren zorgde ervoor dat economische stabilisatie uiteindelijk volgde; de stimuleringsmaatregelen en de voorraadcyclus. Voornamelijk in de Verenigde Staten had het bedrijfsleven ongekend proactief gereageerd op de (zeer) slechte vooruitzichten na het faillissement van Lehman Brothers in september 2008. De diepe ingrepen in voorraden, productie, investeringen en personeelsbestand bleken echter te veel doorgeschoten in verhouding met de daadwerkelijke ontwikkeling van de vraag. Toen de vraaguitval ten einde kwam als gevolg van belastingverlagingen, additionele fiscale impulsen en renteverlagingen, nam de mate van voorraadafbouw af, waardoor de productie weer opveerde. In eerste instantie in Azië, maar in het derde kwartaal zorgde deze voorraadcyclus ook in de G3 voor een officieel einde aan de recessie.

De terugkeer van economische groei betekende zeker niet dat al het leed al geleden was. Werkloosheid en faillissementen bij zowel bedrijven, als huishoudens bleven doorstijgen. Ook noopten de hoog opgelopen schuldenlast, alsmede dalende inkomens en de mentale schok van de crisis, tot een

aanhoudende schuldsanering. Het economische herstel kende daarmee, in vergelijking met 'normale' herstelfasen, een gematigd en kwetsbaar karakter. Het aanhoudende gevaar voor een terugval in recessie maakte dat overheden en centrale banken – een enkele uitzondering daargelaten – de geldkraan gedurende 2009 wijd open lieten staan. Vanwege de diepe schuldsanering in de private sector vertaalde zich dit echter niet in toenemende kredietverlening. Dit betekende dat het nieuw gecreëerde geld niet door de reële economie werd geabsorbeerd.

Wel had het zeer ruime monetaire beleid een indirect effect op de financiële markten. Doordat het rendement op het aanhouden van liquide middelen tot praktisch nul werd gereduceerd, kwam er in de financiële markten een zogenaamde 'search for yield' op gang. In plaats van genoeg te nemen met beleggingen die relatief risicoloos zijn, maar nauwelijks rendement bieden, stapten beleggers in toenemende mate in risicodragende beleggingen met een hoger verwacht rendement. Dit bleef de rally van risicodragende activa voeden. Met andere woorden, grosso modo was er in 2009 sprake van een situatie waarin de monetaire condities zeer ruim waren, maar de kredietverlening juist afnam en de hierdoor ontstane excessieve liquiditeiten hun uitweg vonden richting activamarkten.

De rally van risicodragende activa verloor echter aan kracht in de laatste fase van het jaar en de koersen staan in het nieuwe jaar zelfs weer onder neerwaartse druk. Beleggers werden kort achter elkaar tot tweemaal toe opgeschrikt door plotseeling weer oplaaiende kredietzorgen; eind november kwam investeringsmaatschappij Dubai World in betalingsproblemen, in december gevolgd door een officiële verlaging van de kredietstatus van Griekenland door rating agency Fitch. In het nieuwe jaar zijn daar additionele zorgen bijgekomen in de vorm van monetaire verkrappingsmaatregelen door de Chinese autoriteiten en voorstellen voor verregaande, potentieel groeiremmende, aanpassingen in het toezicht op banken in de Verenigde Staten.

Beleggingsbeleid

De portefeuille die wordt aangehouden ten behoeve van de (aflopende) WAO-verplichtingen is begin 2008 volledig in lijn gebracht met de verplichtingenstructuur. Deze zogenoemde matchingportefeuille is tot stand gekomen na een door de directie geïnitieerde studie naar de verplichtingenstructuur met betrekking tot de WAO-verzekering. Op grond van dit aangepaste beleggingsbeleid wordt voor dit deel van de portefeuille uitsluitend belegd in vastrentende waarden met looptijden die overeenkomen met de verplichtingenstructuur. Het beleid binnen de portefeuille ten behoeve van het WIA-vermogen zoals dat in 2008 is vastgesteld, werd in het verslagjaar ongewijzigd voortgezet. Aan het eind van 2009 werd in overleg met de co-assurateurs besloten om de beleggingen in Amerikaanse hoogrentende obligaties en hedge funds te liquideren. In 2009 werden met name op de hoogrentende obligaties torenhoge rendementen behaald. De beleggingen in onroerend goed werden buiten reeds aangegane verplichtingen niet uitgebreid vanwege de onzekere vooruitzichten op de internationale onroerend goed markten.

Op grond van de verdere wereldwijde spreiding van de beleggingen is de portefeuille van NV Schade gevoelig voor fluctuaties van de koers van de Amerikaanse dollar. Dit risico wordt volledig afgedekt middels valutatermijncontracten. Ook het koersrisico van het Britse pond wordt voor 100 procent afgedekt.

Vastrentende waarden

Het grootste deel van het vermogen is belegd in vastrentende waarden. De WAO-portefeuille is volledig en voor wat betreft uitgaande geldstromen zo goed mogelijk 'gematched' belegd in vastrentende waarden. De WIA-portefeuille is voor circa 80 procent belegd in vastrentende waarden. Spreiding binnen vastrentende waarden vindt plaats over staats- en bedrijfsobligaties, inflatiegerelateerde obligaties, bankloans en obligaties uit opkomende landen.

Na de sterke rentedaling in de tweede helft van 2008, daalde de staatsrente nog verder in de eerste 2 maanden van het verslagjaar. Daarna was er tot

aan de zomermaanden sprake van enige rentestijging. Na de zomer zette de lange staatsrente tot aan het eind van het jaar weer een geleidelijk dalende trend in. De korte rente daalde zelfs sterk tot zeer lage niveaus.

Aan het eind van het jaar werd de tot op heden gezamenlijk beheerde staats- en bedrijfsobligaties portefeuille gescheiden in twee separate portefeuilles. De risico's binnen deze portefeuilles kunnen hierdoor beter worden beheerd. Daarnaast is er sprake van een efficiënter beheer. Tegelijkertijd werd besloten om de niet-euro obligaties (voornamelijk Engelse pond) te verkopen. Door de dalende spreads en in eerste instantie dalende rente werden zeer hoge rendementen op de Amerikaanse hoogrentende beleggingen en bankloans behaald. Ook op inflatiegerelateerde beleggingen en bedrijfsobligaties (credits) werden bovengemiddelde resultaten behaald. Uiteindelijk kwam het totale resultaat in 2009 over alle vastrentende onderdelen uit op:

Vastrentende waarden		2009
Vastrentend Europa	WAO	5,2%
Vastrentend Europa	WIA	8,0%
Vastrentend Hoogrentend		32,8%
Vastrentend Inflatie		9,4%

Naast regionale spreiding en spreiding over segmenten is de spreiding over verschillende debiteurenkwaliteiten van groot belang binnen de vastrentende waarden portefeuille. De kredietcrisis en de gevolgen daarvan in 2008 en 2009 voor de reële economie bevestigt het belang dat hieraan wordt gehecht. Hoe beter de debiteurenkwaliteit (b.v. Staatsobligaties Duitsland), hoe lager naar verwachting de couponrente is. En andersom geldt dat voor lagere debiteurenkwaliteiten (steeds) hogere rentevergoedingen worden verkregen. Lagere debiteurenkwaliteiten houden hogere risico's in. Daarom worden restricties gesteld ten aanzien van de debiteurenkwaliteit.

Aandelen

Naast de omvangrijke portefeuille vastrentende waarden nemen aandelen een belangrijke plaats in de beleggingsportefeuille in. Dit is gebaseerd op het hogere verwachte rendement op langere termijn van aandelen in vergelijking met andere beleggingscategorieën. Spreiding binnen de aandelenportefeuille vindt plaats over regio's en sectoren. Het fonds belegt in aandelen in Europa, de Verenigde Staten, het Verre Oosten en in opkomende markten. Aandelen kennen een duidelijke hoger risicoprofiel dan bijvoorbeeld vastrentende waarden. De resultaten van aandelen kunnen over de jaren heen sterk schommelen. De afgelopen twee jaren waren bij uitstek voorbeelden van enorme schommelingen in negatieve respectievelijk positieve zin. In 2008 daalden aandelen in waarde met gemiddeld 40 tot 50 procent. In het verslagjaar stegen aandelenkoersen juist met circa 35 tot 40 procent.

Tot aan begin maart van het verslagjaar daalden de aandelenkoersen onder invloed van de zich nog verdiepende economische crisis nog verder. Vanaf begin maart ontstond er vertrouwen dat de omvangrijke wereldwijde overheidsingrepen effect zouden kunnen sorteren. Vanaf dat moment stegen de aandelenkoersen met een lichte hapering in de zomermaanden vrijwel het gehele door. Vooral in de opkomende markten lieten de aandelenmarkten torenhoge koersstijgingen zien omdat een aantal grote economieën in dit segment al snel in het jaar weer toenemende economische groei liet zien.

De aandelenweging werd in 2009 niet aangepast. Daardoor profiteerde het fonds van de vanaf maart sterk gestegen aandelenkoersen. Het gewicht van de aandelenportefeuille nam wel toe door deze koersstijgingen. In de opkomende markten werden de hoogste rendementen behaald. Ook de resultaten van small cap aandelen stegen in het kielzog van de beursgenoteerde aandelen:

Aandelen	2009
Aandelen Ontwikkeld	27,2%
Aandelen Opkomende Landen	74,7%

Overige zakelijke beleggingen

In 2008 is gestart met beleggingen in Europees vastgoed, commodities en hedge funds. Ook voor deze beleggingsvormen wordt gestreefd naar verdere onderliggende spreiding. Juist in 2008 en 2009 kende de vastgoedmarkt de roerigste jaren van de afgelopen decennia. De kredietcrisis legde eind 2008 de basis voor pessimistische verwachtingen voor de vastgoedmarkten in 2009. Naast de al bestaande zorgen over de liquiditeit waren er zorgen over de effecten van de krimpende economie. Het directe onroerend goed in Europa kreeg in het verslagjaar flinke klappen. In Engeland en Spanje klapte de onroerend goed markt in elkaar. Op grond daarvan moesten afwaarderingen plaatsvinden.

Door de pessimistische verwachtingen voor de vastgoedmarkten in 2009 besloot de directie eind 2008 tot opschorting van nieuwe investeringen in internationaal vastgoed. De portefeuille werd dan ook niet uitgebreid. Door de afwaarderingen op vastgoed in combinatie met de forse waardeinstijging van aandelen en hoogrentende beleggingen, nam het gewicht van vastgoed in de beleggingsportefeuille van het fonds in het verslagjaar af. Het totale resultaat op de gehele vastgoed portefeuille kwam in 2009 uit op -20,1 procent.

De eveneens in 2008 opgebouwde portefeuille commodities bleef in het verslagjaar gehandhaafd. De waarde van de commodities (grondstoffen) portefeuille steeg sterk als gevolg van de sinds medio maart van 2009 sterk gestegen olieprijs. De hedge funds portefeuille, waarvan de opbouw ook uit begin 2008 dateert, behaalde in het afgelopen jaar een redelijk resultaat, na de matige resultaten van deze portefeuille in het jaar daarvoor. Aan het eind van 2009 besloot de directie om deze portefeuille in zijn geheel te liquideren.

Het rendement over 2009 op de overige zakelijke beleggingen is als volgt samen te vatten:

<i>Overige zakelijke waarden</i>	2009
Vastgoed	-20,1%
Commodities	15,8%
Hedge Funds	2,6%

Behaalde rendementen

Het totale resultaat op de beleggingsportefeuille van NV Schade kwam over 2009 uit op 27.430 duizend euro positief (2008: 43.770 duizend euro negatief). Het totaal behaalde beleggingsrendement kwam voor de WIA-portefeuille uit op 12,4 procent (2008: -14,2 procent). Hiermee werd de negatieve beleggingsresultaten uit het dramatische jaar 2008 voor een groot deel gecompenseerd. Het totaal beleggingsrendement kwam voor de WAO-portefeuille uit op 5,2 procent (2008: 3,4 procent):

<i>Totaal</i>	2009
Totaal behaalde rendement op WIA-portefeuille*	12,4%
Totaal behaalde rendement op WAO-portefeuille*	5,2%

* inclusief valuta-effect en kosten.

Van het behaalde resultaat ad 27.430 duizend euro positief betreft 17.228 duizend euro positieve ongerealiseerde resultaten op illiquide producten. Voor dit bedrag is een herwaarderingsreserve op de balans opgenomen, ten laste van de gepresenteerde opbrengst uit beleggingen in de winst- en verliesrekening.

5. Risicobeheersing

Algemeen

NV Schade onderneemt op basis van een gezond evenwicht tussen risico en rendement. Daarbij wordt er gestreefd naar een gematigd risicoprofiel. De risico's zijn te splitsen in risico's op het gebied van schadeontwikkeling en beleggingen. Deze risico's worden nauwgezet gevolgd en zondig worden er maatregelen getroffen. De risico's zijn gekwantificeerd in de risicoparagraaf van de jaarrekening.

Schaderisico

Met het schaderisico wordt bedoeld dat de werkelijke ontwikkeling van de schades afwijkt van de in de premiestelling gebruikte aannames. Dit kan het gevolg zijn van meer deelnemers die invalideren of minder deelnemers die revalideren dan in de premiestelling is aangenomen. Ook wijzigingen in wet- en regelgeving, alsmede rechterlijke uitspraken kunnen het schaderisico beïnvloeden. Het risico wordt beperkt door adequate procedures voor de afhandeling van claims.

Beleggingsrisico

Het beleggingsrisico is het risico dat de beleggingsopbrengsten lager zijn dan de gehanteerde rekenrente. Hierbij gelden de volgende risicogebieden: marktrisico (valutarisico, renterisico en aandelenkoersrisico), kredietrisico en liquiditeitsrisico.

• Marktrisico

Het marktrisico is het risico van negatieve gevolgen van wijzigingen in de marktwaarde van financiële instrumenten als gevolg van schommelingen in wisselkoersen, rentepercentages en aandelenkoersen. De beheersing van het marktrisico in het algemeen richt zich op de gevolgen van financiële veranderingen voor structurele posities (alm-risico). Periodiek vindt matching van activa en passiva plaats.

- Valutarisico

NV Schade is vrijwel geheel actief in Nederland, zodat op geldstromen geen valutarisico wordt gelopen. De beleggingen en de beleggingsresultaten worden wel beïnvloed door valutakoersen. Het betreft vooral

de Amerikaanse dollar. Om het risico van valutaposities te beheren wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten.

- Renterisico

Het renterisico ontstaat enerzijds uit de beleggingen in vastrentende waarden en anderzijds uit de langlopende verplichtingen. Het renterisico wordt beheerd door gebruik te maken van derivaten om ongunstige rentebewegingen in de markt die van invloed zijn op de beleggingen en de verplichtingen af te dekken.

- Koersrisico aandelen

Door de mutaties in de marktwaarde van de aandelen loopt NV Schade koersrisico. Dit risico wordt actief bewaakt en beheerd door het gebruik van derivaten, waardoor het effect van mogelijke ongunstige markt-bewegingen wordt verminderd.

• Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de waarde van beleggingen en andere financiële vorderingen daalt doordat tegenpartijen geheel of gedeeltelijk niet aan hun verplichtingen voldoen of dat de verwachting is dat ze dat niet kunnen. NV Schade belegt volledig via beleggingsfondsen. Het beleid van deze fondsen is er op geënt om het kredietrisico te beperken. Hierbij zijn maximale posities per tegenpartij vastgesteld.

• Liquiditeitsrisico

NV Schade voert via haar uitvoerder een actief cashmanagement op grond waarvan voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de directe verplichtingen te kunnen voldoen. Hierbij geldt dat er voor de run-off van de WAO-verzekeringssportefeuille een aparte beleggingsportefeuille is. Bij het beleggingsbeleid van deze portefeuille wordt specifiek rekening gehouden met de maandelijks benodigde cash outflow. Daarnaast zijn er kredietfaciliteiten waarover op korte termijn beschikt kan worden. In hoofdstuk 4 Beleggingen is ten aanzien van de beleggingen tevens ingegaan op een aantal specifieke risicobeheersingmaatregelen.

- **Inflatierisico**

Het inflatierisico voor NV Schade bestaat voornamelijk uit de mogelijke mismatch tussen opbrengsten van de beleggingen in Inflation Linked Bonds (ILB's) en het benodigde kapitaal ter financiering van de voorwaardelijke toeslagverlening. Deze toeslagverlening is gebaseerd op de loonindex in de Metaal en Techniek, terwijl de opbrengsten van de inflatiegerelateerde obligaties en derivaten gebaseerd zal zijn op de Europese HICP ex Tobacco index. Dit risico wordt periodiek gekwantificeerd en in het gewenste weerstandsvermogen verwerkt.

6. Toekomstverwachtingen

Ontwikkelingen

De daling van het totale aantal arbeidsongeschikten dat met de invoering van de strengere keuringseisen en de Wet Verbetering Poortwachter al bij de WAO-instroom was gerealiseerd, heeft zich doorgezet na de invoering van de Wet WIA per 29 december 2005. Deze instroombeperking is ook zichtbaar bij de instroom in 2009 in de WGA-Hiaatverzekering, de WIA-Bodemverzekering en de WGA-Basisverzekering.

NV Schade blijft de WAO-uitkeringen uit de bestaande verzekeringsportefeuille inzake de verzekeringsjaren 1993 tot en met 2003 verzorgen.

Verwachtingen

In 2009 zijn er voor het eerst uitkeringen gedaan vanuit de WGA-Basisverzekering en de WGA-Hiaatverzekering. Te verwachten valt dat vanaf 2010 de omvang van het beroep op deze regelingen zal toenemen vanwege enerzijds de ingangsdatum van de WGA-Basisverzekering en anderzijds de wachttijd voor de WGA-Hiaatverzekering.

De uitbreiding van de dekking in de WGA-Hiaatverzekering en in mindere mate ook in de WIA-Bodemverzekering zal daarnaast tot een stijging van de instroom in die regelingen leiden. Omdat de nieuwe voorwaarden alleen gelden voor verzekerden met een eerste ziektedag vanaf 1 januari 2007 en de WGA-Hiaatuitkering pas tot uitkering komt na ommekomst van de WGA-loongerelateerde uitkeringstermijn zal pas in de volgende jaren zichtbaar worden in welke omvang dit volume-effect zich zal voordoen.

Rijswijk, 27 mei 2010

Directie:

Drs. P.N. Schrage
S. van Vuure AAG

Jaarrekening

Jaarrekening

BALANS PER 31 DECEMBER
(NA RESULTAATBESTEMMING)

ACTIEF		2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Beleggingen	(1)*		
Overige financiële beleggingen			
- Obligaties		307.203	304.890
- Aandelen		161.074	249.953
- Belangen in beleggingspools		168.845	106.112
- Deposito's		46.724	18.043
Totaal beleggingen		683.846	678.998
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	(2)	4.560	32.299
Vorderingen	(3)		
- Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers		908	1.749
- Overige vorderingen		2.847	7.319
Totaal vorderingen		3.755	9.068
Overige activa	(4)		
- Liquide middelen		4.726	10.501
- Materiële vaste activa		34	0
Totaal overige activa		4.760	10.501
Afgeleide financiële instrumenten	(5)	19	6.479
Totaal actief		696.940	737.345

* Het cijfer achter een balanspost verwijst naar de toelichting op de balans per 31 december.

PASSIEF		2009	2008
		x 1.000 euro	x 1.000 euro
Eigen vermogen	(6)		
Gestort en opgevraagd kapitaal		5.672	5.672
Algemene reserve		18.034	38.377
Herwaarderingsreserve		17.228	0
Weerstandsvermogen		40.934	44.049
Statutaire reserve		134.116	127.566
Totaal eigen vermogen		175.050	171.615
Technische voorzieningen	(7)		
Voor te betalen schaden		449.167	470.589
Voor niet-verdiende premies en lopende risico's		3.292	3.796
Totaal technische voorzieningen		452.459	474.385
Voorziening voor toegezegde premiekorting	(8)	47.076	48.918
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	(9)	3.365	20.528
Schulden	(10)		
Schulden aan kredietinstellingen		5.065	7.297
Overige schulden		10.216	10.502
Totaal schulden		15.281	17.799
Afgeleide financiële instrumenten	(11)	3.709	4.100
Totaal passief		696.940	737.345

WINST - EN VERLIESREKENING

TECHNISCHE REKENING SCHADEVERZEKERING		2009	2008
		x 1.000 euro	x 1.000 euro
Verdiende premies eigen rekening	(12)		
Bruto premies		38.564	36.779
Wijziging technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's		504	-2.885
Totaal verdiende premies eigen rekening		39.068	33.894
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	(13)	27.430	-43.770
Overige technische baten eigen rekening	(14)	196	2.199
Totaal baten		66.694	-7.677
Schaden eigen rekening	(15)		
Geboekte schaden (bruto)		29.284	29.218
Wijziging voorzieningen voor te betalen schaden		-21.422	-39.458
Totaal schaden eigen rekening		7.862	-10.240
Toevoeging voorziening toegezegde premiekorting	(16)	49.110	51.268
Bedrijfskosten	(17)	7.786	7.098
Overige technische lasten eigen rekening	(18)	24.640	14.451
Totaal lasten		89.398	62.577
Saldo van baten en lasten		-22.704	-70.254
Toerekening technisch resultaat	(19)	8.911	32.450
Resultaat		-13.793	-37.804
De resultaatbestemming is in de balans verwerkt en gespecificeerd bij de Overige gegevens.			
Samenstelling totaalresultaat			
Resultaat winst- en verliesrekening		-13.793	-37.804
Mutatie herwaarderingsreserve via resultaatbepaling		17.228	0
Totaal resultaat		3.435	-37.804

* Het cijfer achter een post uit de winst- en verliesrekening verwijst naar de toelichting op de winst- en verliesrekening.

KASSTROOMOVERZICHT

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Operationele activiteiten		
Premies*	14.833	18.199
Uitgekeerde schaden	-29.327	-28.935
Bedrijfskosten	-6.497	-8.458
Overige mutaties	-3.408	-4.471
Kasstroom uit operationele activiteiten	-24.399	-23.665
Financieringsactiviteiten		
Uitbetaald dividend	0	-737
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	-737
Beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen	160.946	921.768
Directe beleggingsopbrengsten	9.336	10.642
Aankopen en verstrekkingen	-172.801	-856.206
Kosten van vermogensbeheer	-1.116	-508
Overige mutaties	19.355	-51.203
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten	15.720	24.493
Mutatie in geldmiddelen	-8.679	91
De mutatie in geldmiddelen bestaat uit de volgende balansposten:		
Liquide middelen	4.726	10.501
Verplichtingen aan Bancaire instellingen **	-5.065	-2.161
Stand per einde boekjaar	-339	8.340
Stand per einde vorig boekjaar	8.340	8.249
Mutatie in geldmiddelen	-8.679	91

* In de post geboekte bruto premies in de winst - en verliesrekening is een bedrag begrepen voor verleende kortingen. Deze kortingen veroorzaken geen kasstroom, waardoor het bedrag aan premies in het kasstroomoverzicht lager is.

** Exclusief deposito's

Algemene Toelichting

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld op basis van in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening, zoals deze zijn vermeld in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), in het bijzonder Richtlijn 605 Verzekeringsmaatschappijen.

Aandeelhouder

Stichting Administratiekantoor Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen is de aandeelhouder van NV Schade. Deze heeft alle aandelen uitgegeven aan de stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek.

Product en oogmerk

De NV Schade voert diverse producten op het gebied van arbeidsongeschiktheid. Enerzijds biedt NV Schade drie producten aan op het gebied van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen: een WIA-Bodem verzekering, een WGA-Hiaat verzekering en een WGA-Basisverzekering. Deze worden in co-assurantie aangeboden aan werkgevers en werknemers in de Metaal en Techniek. Anderzijds betreft het een verzekering van het WAO-Hiaat waarvoor vanaf 1 januari 2004 een run-off scenario geldt.

NV Schade heeft geen winstoogmerk. Om te voldoen aan de eisen met betrekking tot het weerstandsvermogen van de vennootschap moeten, overeenkomstig artikel 24 lid 1 sub a van de statuten, toevoegingen aan dit weerstandsvermogen uit het resultaat plaatsvinden. Als weerstandsvermogen wordt beschouwd het totale eigen vermogen exclusief de statutaire reserve. Het resterende saldo van baten en lasten is conform artikel 24 lid 1b en 1c beschikbaar voor dividenduitkering en toevoeging aan de tot het eigen vermogen behorende statutaire winstreserve.

Doelstelling

Het doel van de vennootschap betreft:

- de verzorging van werknemers en gewezen werknemers in de Metaal en Techniek (i), middels het aanbieden en verzorgen van

schadeverzekeringen en herverzekeringen ter dekking van financieel risico als gevolg van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid als bedoeld in de: Werkhervattingregeling Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten ("WGA") en de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen ("WIA") en (ii) middels het afwickelen van schadeverzekeringen en herverzekeringen ter aanvulling van uitkeringen uit hoofde van de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering, welke aanvulling strekt ter dekking van de financiële gevolgen voor de werknemer in de Metaal en Techniek als gevolg van het gewijzigde uitkeringsregime van deze wet per één augustus 1993;

- het aanbieden en verzorgen van aanverwante WGA- en WIA-producten;
- het aanbieden en verzorgen van reïntegratie-producten en al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Algemeen Verbindend Verklaring (AVV) van de CAO

In het kader van de Algemeen Verbindend Verklaring van de CAO deelt de directie mee dat de opbrengsten van de beleggingen aangewend zijn in het kader van de in de voorgaande alinea vermelde doelstelling.

Omdat de vennootschap meerdere producten heeft die allemaal onder één categorie vallen, is een specificatie van de lasten naar meerdere activiteiten niet opgenomen.

Bestendige gedragslijn

In 2005 heeft het parlement besloten dat de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) met terugwerkende kracht is beëindigd voor wat betreft nieuwe ziektegevallen na 31 december 2003. Hierdoor is er vanaf verzekeringsjaar 2004 geen instroom van ziektegevallen. De uitkeringen voor de ziektegevallen voor de verzekeringsjaren 1993 tot en met 2003 worden ook na 2005 verzorgd door NV Schade. In deze jaarrekening over 2009 is de bestendige gedragslijn gevolgd.

Risicoparagraaf

In de risicoparagraaf wordt ten aanzien van vastrentende waarden en zakelijke waarden uitgegaan van het risico van een financieel instrument. Daardoor wijken de vastrentende waarden en zakelijke waarden in de risicoparagraaf af van de presentatie op de balans.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Waardering algemeen

De activa en passiva zijn, voor zover niet anders is vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde. Alle bedragen in de jaarrekening luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Resultaatbepaling algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Omrekeningskoersen

In de balans zijn alle niet-eurobedragen naar euro's omgerekend tegen de valutakoersen aan het einde van het jaar. De ontvangsten en uitgaven in de loop van het jaar zijn omgerekend tegen de dagkoersen. De valutaresultaten zijn verantwoord onder de beleggingsopbrengsten.

Co-assurantie

De WIA-producten worden in co-assurantie geëxploiteerd met twee externe verzekeraars. NV Schade heeft een aandeel hierin van 50 procent. De cijfers in dit jaarverslag betreffen alleen het aandeel van NV Schade in de WIA-producten, uitgezonderd de inloopjaren 2004 en 2005. Deze komen volledig voor rekening van NV Schade. Wat betreft de verrekening van een positief resultaat wordt een afwijkende verdeling toegepast. Zie ook de toelichting op resultaatpost 19.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen geactiveerde verbouwkosten. Deze post is gewaardeerd op historische kostprijs, onder aftrek van afschrijvingen gebaseerd op de verwachte economische levensduur van vijf jaar.

Beleggingen

De beleggingen zijn gerubriceerd naar de aard van de financiële instrumenten. Het totale belegd vermogen is in de jaarrekening verantwoord onder de balansposten:

- 1 Beleggingen
  - 2 Vorderingen uit hoofde van beleggingen
  - 4 Liquide middelen
  - 5 Afgeleide financiële instrumenten
- Onder aftrek van de balansposten:
- 9 Verplichtingen uit hoofde van beleggingen
  - 11 Afgeleide financiële instrumenten

De post beleggingen bestaat uit:

- Obligaties;
- Belangen in beleggingspools;
- Aandelen;
- Deposito's.

Obligaties

Obligaties zijn gewaardeerd tegen de biedkoers op balansdatum inclusief de lopende interest ultimo jaar.

Aandelen

Onder de post aandelen zijn verantwoord:

- Participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen;
- Participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden;
- Participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoedbeleggingen.

Niet aan een beurs genoteerde aandelenfondsen en vastrentende fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van dat fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Waardering van niet aan een beurs genoteerde fondsen die beleggen in vastgoed vindt plaats tegen de netto vermogenswaarde. Deze is gebaseerd op de ultimo jaaropgave van de fondsmanager of, indien die niet beschikbaar is, een gefundeerde inschatting op basis van marktanalyse door de fiduciaire vermogensbeheerder (Mn Services Vermogensbeheer B.V.).

Deposito's bij kredietinstellingen

Onder deposito's zijn opgenomen deposito's bij kredietinstellingen die zijn gewaardeerd tegen nominale waarde inclusief de lopende rente op balansdatum.

Vorderingen uit hoofde van beleggingen

De vorderingen uit hoofde van beleggingen betreffen de kortlopende vorderingen in verband met beleggingen die worden gewaardeerd tegen nominale waarde en de vorderingen uit hoofde van derivaten die zijn gewaardeerd tegen actuele waarde.

Afgeleide financiële instrumenten

De vorderingen en verplichtingen uit hoofde van derivaten zijn onder de balanspost "Afgeleide financiële instrumenten" verantwoord aan de actief- respectievelijk passiefzijde van de balans. Voor het totale belegde vermogen lopen eind 2009 de volgende contracten (bedragen x 1.000 euro):

de balans terechtkomt en een negatief saldo per tegenpartij op de creditzijde van de balans.

Vorderingen

De post vorderingen bestaat uit de vorderingen niet uit hoofde van beleggingen.

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Algemene reserve

De algemene reserve vormt, samen met het aandelenkapitaal en de herwaarderingsreserve, het weerstandsvermogen van NV Schade.

Opbouw

De algemene reserve wordt opgebouwd via de resultaatbestemming. Hierbij wordt het niveau van de algemene reserve bepaald als het verschil tussen het vereiste weerstandsvermogen en het totaal van het aandelenkapitaal en de

Tabel: Uitstaande derivaten ultimo 2009 (x 1.000 euro)

Soort	Marktwaaarde	Contractwaarde		Looptijd	
		euro	vreemde valuta	van	tot
Inflatieswap 10 jaar 2,55%	-526	25.000		21-12-2007	21-1-2017
Inflatieswap 12 jaar 2,31%	-357	41.000		7-2-2008	7-2-2020
Inflatieswap 5 jaar 2,18%	-2.657	88.000		8-2-2008	8-2-2013
FX swap EUR/USD	-142	33.528	-48.300	31-12-2009	6-4-2010
FX swap EUR/GBP	-28	4.430	-3.962	31-12-2009	6-4-2010
FX swap EUR/JPY	19	5.382	-696.837	31-12-2009	6-4-2010
FX swap EUR/USD	0	70	-100	30-12-2009	4-2-2010

De derivaten zijn gewaardeerd tegen actuele waarde.

De CSA-contracten hebben betrekking op derivaten. De openstaande vorderingen en verplichtingen van illiquide producten worden maandelijks per tegenpartij gesaldeerd. Bij een saldo boven de contractueel vastgestelde grens vindt verrekening met de tegenpartij plaats. De ultimo jaar bestaande rechten en verplichtingen worden per tegenpartij gesaldeerd, waarbij een positief saldo per tegenpartij op de debetzijde van

herwaarderingsreserve. Een tekort wordt uit de winst of uit de statutaire reserve toegevoegd aan de algemene reserve. Indien het aanwezige weerstandsvermogen groter is dan het vereiste weerstandsvermogen, dan wordt het verschil toegevoegd aan de statutaire reserve. Daarnaast wordt de voorgestelde dividenduitkering die na einde boekjaar zal worden uitgekeerd in de algemene reserve verantwoord.

Vereist weerstandsvermogen

Ingevolge solvabiliteitseisen, alsmede artikel 24 lid 1a van de statuten, dient de vennootschap een weerstandsvermogen aan te houden. Dit vereiste weerstandsvermogen wordt mede bepaald door buffers te berekenen voor beleggings- en verzekeringsrisico's.

Op grond hiervan wordt de vennootschap geacht een zodanig weerstandsvermogen te hebben dat niet voorziene substantiële aanslagen op de financiële positie van de vennootschap kunnen worden opgevangen.

Gewenst weerstandsvermogen

De directie van NV Schade gaat voor de vaststelling van het gewenste weerstandsvermogen uit van het standaardmodel van De Nederlandsche Bank voor vaststelling van het Vereist Eigen Vermogen (VEV). Voor het verzekeringstechnisch risico wordt afgeweken van het standaardmodel, gegeven de specifieke situatie van de NV Schade. Het gewenste weerstandsvermogen is gelijkgesteld aan de uitkomst van de berekening van het VEV.

De systematiek voor de vaststelling van het VEV staat beschreven in de 'Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling' en de Regeling Parameters Pensioenfondsen' van 19 december 2006. Het VEV is het vermogen dat behoort bij de evenwichtssituatie van NV Schade. In die evenwichtssituatie is het vermogen zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5 procent wordt voorkomen dat de verzekeraar binnen 1 jaar beschikt over minder middelen dan de hoogte van de technische voorzieningen. Voor een zestal risicofactoren moet het effect gemeten worden van een onmiddellijke verandering op het vermogen, en wel op de volgende manier:

Renterisico (S1)

Het effect van de meest ongunstige wijziging van de rente (termijnstructuur) volgens een vastgestelde tabel. Doorgaans zal een rentedaling het meest ongunstig zijn. Een daling van de rente leidt tot een verhoging van de voorziening en tot een waardestijging van de vastrentende waarden. Het saldo van deze effecten geeft het renterisico weer. De vastgestelde tabel geeft ook factoren voor een rentestijging, mocht dit het meest ongunstig zijn.

Zakelijke waarden risico (S2)

Het effect van een daling van de zakelijke waarden aan de hand van een daling van de benchmark voor aandelen met 25 procent voor beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde markten, met 35 procent voor emerging markets en met 30 procent voor private equity, en een daling van de benchmark voor direct vastgoed met 15 procent en indirect vastgoed met 25 procent. Tussen de hier onderscheiden risico's wordt een correlatie van 0,75 gehanteerd.

Valutarisico (S3)

Het effect van een daling van alle valutakoersen ten opzichte van de euro met 20 procent.

Commodities risico (S4)

Het effect van een daling van de benchmark voor commodities met 30 procent.

Kredietrisico (S5)

Het kredietrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de gewogen gemiddelde rentemarge voor het kredietrisico van de NV Schade met 40 procent.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

De verzekeringstechnische risico's betreffen de risicofactoren die verband houden met de verzekerdenpopulatie. Gezien de soort verzekeringen, alleen arbeidsongeschiktheidsgerelateerde verzekeringen, verstaat de directie van NV Schade hier onder andere het concentratierisico onder. Daarnaast bestaan onzekerheden met betrekking tot de vaststelling van de premie, toekomstige schades en inflatie. Het verzekeringstechnisch risico is voor NV Schade afwijkend ten opzichte van het standaardmodel vormgegeven, omdat het standaardmodel niet met deze specifieke risico's rekening houdt.

De effecten S1 tot en met S6 worden gecombineerd aan de hand van onderstaande formule:

$$\text{Totaal} = \sqrt{(S_1^2 + S_2^2 + 2 * 0,50 * S_1 * S_2 + S_3^2 + S_4^2 + S_5^2 + S_6^2)}$$

Daarbij geeft de waarde 0,50 de correlatie weer tussen de effecten van het renterisico en het zakelijke waarden risico. Voor alle overige onderlinge verbanden zijn de correlaties gelijk aan

nul gezet. Op deze wijze is er diversificatie tussen verschillende risicofactoren, dat wil zeggen dat niet alle risico's gelijktijdig kunnen optreden, meegenomen in de formule.

De evenwichtssituatie is de situatie waarin het aanwezige vermogen (bij benadering) gelijk is aan het VEV. Het VEV is gelijk aan de uitkomst van de wortel formule. Volgens de standaardmethode van toetsing is sprake van voldoende vermogen ten opzichte van het VEV, indien het aanwezige vermogen groter is dan de uitkomst van de wortel formule.

Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserve bestaat uit positieve ongerealiseerde resultaten op beleggingen zonder frequente marktnotering (illiquide producten). De volledige opbrengst van beleggingen, inclusief herwaarderingsresultaten die volgen uit de beschreven waardering van de beleggingen, wordt onder de baten verantwoord. Positieve ongerealiseerde resultaten op illiquide producten worden vervolgens in mindering gebracht op de opbrengst uit beleggingen en gepassiveerd als herwaarderingsreserve.

Statutaire reserve

De statutaire reserve betreft de in artikel 24 lid 1c van de statuten bedoelde "winstreserve". Deze reserve is niet voor gehele of gedeeltelijke opheffing vatbaar en is dus niet beschikbaar voor uitkeringen aan de aandeelhouder.

In artikel 32 van de statuten is bepaald dat in het geval van een eventuele liquidatie van de vennootschap het resterende overschot, na terugbetaling van het aandelenkapitaal en verkregen goedkeuring van de Raad van Commissarissen, zal worden bestemd ten behoeve van de verzekerden of een maatschappelijk belang.

Technische voorzieningen

Voor te betalen schade (WAO)

De voorziening "Voor te betalen schade (WAO)" wordt berekend per individueel schadegeval. Hierbij wordt geen rekening gehouden met invaliderings- en revalidatiekansen.

De voorziening is bepaald door de toekomstige uitkeringen inclusief de toeslag voor het komende verslagjaar (3,0 procent) contant maken. De verdiscontering is op basis van de ultimo boekjaar door DNB gepubliceerde RTS waarbij tevens rekening wordt gehouden met een veronderstelde jaarlijkse aangroei van 2 procent. Met dit laatste percentage wordt invulling gegeven aan de ambitie van NV Schade om jaarlijks een toeslag te verlenen. Ultimo 2008 heeft de toepassing van de RTS geleid tot technische voorzieningen die waren gewaardeerd tegen een benaderde vaste rekenrente van 1,66 procent. Ultimo 2009 bedraagt de benaderde vaste rekenrente 1,64 procent. Het effect hiervan op de technische voorzieningen voor indexatie is een stijging van 4.006 duizend euro (1,4 procent).

Voor de overlevingskansen hanteert NV Schade vanaf ultimo 2008 de AG Prognosetafel 2000-2050 met 2 jaar leeftijdsterugstelling. Door gebruik te maken van deze tafel wordt bij het vaststellen van de voorziening rekening gehouden met een "voorzienbare trend" in de overlevingskansen. Het jaarlijkse effect van het "verschuiven" binnen deze AG Prognosetafel betekent ultimo 2009 een toevoeging aan de voorziening van 135 duizend euro (0,05 procent).

Daarnaast wordt ultimo 2009 een extra toevoeging aan de voorziening gedaan ad 606 duizend euro (0,2 procent) om invulling te geven aan de stijging in bovengenoemde voorzienbare trend in overlevingskansen. Uit recente publicaties van het CBS en het AG blijkt een dergelijke trend waarneembaar. Vooruitlopend op de in 2010 te verwachten herziene AG Prognosetafel is middels deze generieke opslag invulling gegeven aan deze nieuwe trend.

In de voorziening 'Voor te betalen schade (WAO)' is een bedrag voor toekomstige schadebehandelingskosten opgenomen. Dit is berekend op 0,3 procent van de premiegrondslag per schadejaar. Bij de start van een verzekeringsjaar wordt deze 0,3 procent gedoteerd aan de kostenvoorziening en in datzelfde jaar wordt 0,15 procent direct onttrokken ter dekking van de schadebehandelingskosten. In de 15 jaar daarna valt jaarlijks 0,01 procent vrij.

De op grond van de vermelde grondslagen bepaalde voorziening voor te betalen schaden is lager dan de benodigde voorziening volgens de toereikendheidstoets. Als gevolg daarvan is ten laste van het resultaat een aanvullende voorziening opgenomen van in totaal 3.671 duizend euro (ultimo 2008: 2.071 duizend euro).

Voor de toereikendheidstoets hanteert NV Schade dezelfde grondslagen als die voor de balansvoorziening. De risicomarge voor de schade is vormgegeven middels een verlaging van de veronderstelde sterftekansen met 25 procent. Voor de kosten is uitgegaan van de per 1 januari 2009 van toepassing zijnde kostenstructuur. Deze vaste en variabele kosten zijn verdisconteerd met de RTS ultimo 2009 waarbij tevens rekening is gehouden met Harmonised Index of Consumer Prices. De risicomarge voor de kosten zijn bepaald door uit te gaan van een initiële extra verhoging van de kosten van 10 procent en 1 procent hogere inflatie.

Naar mening van de directie van NV Schade wordt door deze kwantitatieve vaststelling van de benodigde voorziening voldoende rekening gehouden met het gestelde in de risicoparagraaf.

Voor te betalen schaden (WIA)

De voorziening 'Voor te betalen schaden (WIA)' bestaat uit:

- a. de schadevoorziening (voor de gemelde schadegevallen)
- b. een voorziening op grond van ontvangen netto premies voor nog niet gemelde schadegevallen (IBNR).

Voor wat betreft de producten WIA-Bodem, WGA-Hiaat en WGA-Basis zijn er ultimo 2009 gemelde schadegevallen (schades). De hieruit voortvloeiende verplichtingen worden berekend per individueel schadegeval. De schadevoorziening wordt berekend door de (toekomstige) uitkeringen, rekeninghoudend met een vastgestelde uitkeringsduur, inclusief de toegekende toeslag voor het komende verslagjaar (3,0 procent) contant te maken. De verdiscontering is op basis van de ultimo het jaar door DNB gepubliceerde RTS waarbij tevens rekening wordt gehouden met een veronderstelde jaarlijkse

aangroei van 2 procent.

Voor de overlevingskansen hanteert NV Schade de AG Prognosetafel 2000-2050 met 2 jaar leeftijdsterugstelling. Het jaarlijkse effect van het "verschuiven" binnen deze AG Prognosetafel betekent ultimo 2009 een toevoeging aan de voorziening van 9 duizend euro (0,05 procent).

In de schadevoorziening is tevens een bedrag voor toekomstige schadebehandelingskosten opgenomen. Hiertoe is 3 procent begrepen in de netto premie. De schadebehandelingskosten van de inloopjaren 2004 en 2005 zijn reeds gedekt door de contractuele verplichting die de administrateur is aangegaan om in ruil voor een vergoeding van 4 procent van de voorziening ultimo 2006 gedurende de gehele looptijd de schadebehandeling uit te voeren.

Naast de schadevoorziening wordt de voorziening "Voor te betalen schaden (WIA)" gevormd door de IBNR. Deze voorziening bestaat uit de ontvangen (opgerente) netto premies welke nog niet zijn gealloceerd aan gemelde schades.

Aan zowel de IBNR als de schadevoorziening wordt ultimo 2009 een extra toevoeging gedaan van 0,2 procent om invulling te geven aan de wijziging in bovengenoemde voorzienbare trend in overlevingskansen. Dit resulteert in een totale toevoeging van 266 duizend euro.

De op grond van de vermelde grondslagen bepaalde voorziening voor te betalen schaden is lager dan de benodigde voorziening volgens de toereikendheidstoets. Als gevolg daarvan is ten laste van het resultaat een aanvullende voorziening opgenomen van in totaal 325 duizend euro (ultimo 2008: 240 duizend euro).

Voorzover het de schadevoorziening (gemelde schades) betreft, heeft er een kwantitatieve toereikendheidstoets plaatsgevonden. Hierbij zijn, behoudens de kostenstructuur, dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij de WAO-portefeuille. Voor de overige technische voorzieningen heeft een kwalitatieve toets plaatsgevonden.

Naar mening van de directie van NV Schade wordt door deze kwantitatieve en kwalitatieve vaststelling van de benodigde voorziening voldoende rekening gehouden met het gestelde in de risicoparagraaf.

Voor niet verdiende premies en lopende risico's

Als voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's is opgenomen het verwachte premietekort inzake het product WGA Basis voor de jaren 2010-2011. Tot en met 2008 werd deze voorziening verantwoord onder de technische voorzieningen voor te betalen schaden. Vanaf 2009 is de voorziening separaat gepresenteerd op de balans. De mutatie van de voorziening is verantwoord onder de verdiende premies eigen rekening. De vergelijkende cijfers van 2008 zijn hierop aangepast.

Voorziening voor toegezegde premiekorting

De voorziening voor toegezegde premiekorting is ten laste van het resultaat gevormd en betreft de voor toekomstige verslagjaren reeds toegezegde premiekortingen op de WIA-producten.

Verplichtingen uit hoofde van beleggingen

Als verplichtingen uit hoofde van beleggingen zijn in de jaarrekening gepresenteerd de kortlopende schulden in verband met beleggingen die worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Schulden aan kredietinstellingen

De schulden aan kredietinstellingen betreffen deposito's en schulden in rekening-courant bij bancaire instellingen die worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Verdiende premies eigen rekening

De verdiende premies eigen rekening bestaan uit de geboekte bruto premies en de wijziging technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's. De bruto premies worden getoond onder aftrek van de dotatie aan de voorziening voor oninbare premievorderingen.

Toegerekende opbrengst uit beleggingen

Onder de toegerekende opbrengst uit beleggingen worden getoond de in het boekjaar behaalde beleggingsopbrengsten,

verminderd of vermeerderd met een mutatie van de herwaarderingsreserve in verband met positieve ongerealiseerde waardeverschillen ten opzichte van de kostprijs, bij niet frequent genoteerde beleggingen. Zie ook de toelichting op de grondslagen van de balanspost herwaarderingsreserve.

Directe beleggingsopbrengsten

Als directe beleggingsopbrengsten zijn verantwoord:

- de aan het boekjaar toe te rekenen interest, (netto)huren en dergelijke;
- de in het boekjaar gedeclareerde dividenden, inclusief stockdividend.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Als indirecte beleggingsopbrengsten zijn verantwoord alle gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten.

Hierbij geldt dat de waardemutaties in het verloop van de beleggingsportefeuille van NV Schade als indirect resultaat zijn gepresenteerd.

Beleggingslasten

Onder de beleggingslasten zijn opgenomen de aan beleggingsactiviteiten toe te rekenen kosten.

Schaden eigen rekening

Geboekte schaden (bruto)

De geboekte schaden betreffen de in het boekjaar opeisbaar geworden schade-uitkeringen.

Fiscale positie

De regeling van de subjectieve vrijstellingen, zoals opgenomen onder artikel 5 van de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969, is voor NV Schade van toepassing, conform het besluit d.d. 9 januari 1995 van de inspecteur van de belastingdienst/grote ondernemingen te Amsterdam.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode, waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit operationele activiteiten, financieringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten. De geldmiddelen bestaan hierbij uit de mutatie van de posten liquide middelen en de op balansdatum eventueel in rekening-courant verschuldigde bedragen aan bancaire instellingen. De mutaties in het kasstroomoverzicht zijn indirect afgeleid uit de staat van baten en lasten en de balansmutaties.

Risicoparagraaf

In het directieverslag is ingegaan op de strategische en operationele risico's en op het beleid ter beheersing van de risico's. Onderstaand wordt meer kwantitatieve informatie betreffende de risico's weergegeven.

Hierbij zijn de risico's weergegeven naar aard van de financiële instrumenten. Dat betekent dat participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden qua risico als vastrentende waarden zijn beschouwd. In de jaarrekening zijn deze gerubriceerd onder Aandelen.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste voor NV Schade betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat de vennootschap niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de toekomstige verplichtingen. Indien de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat NV Schade de premie moet verhogen.

NV Schade heeft een eigen vermogen dat fors hoger is dan het door de directie bepaalde gewenste weerstandsvermogen en de wettelijk vereiste solvabiliteit (solvency I). De grondslag van het gewenste weerstandsvermogen is beschreven in de algemene toelichting. Het extra beschikbare vermogen is in de volgende tabel gekwantificeerd:

Tabel: Solvabiliteitseis (x 1.000 euro)		
	2009	2008
Eigen vermogen	175.050	171.615
Gewenst weerstandsvermogen	40.934	44.049
Extra beschikbaar vermogen	134.116	127.566
Eigen vermogen	175.050	171.615
Wettelijk vereiste solvabiliteit	20.239	21.304
Extra beschikbaar vermogen	154.811	150.311

Het gewenste weerstandsvermogen is als volgt te specificeren naar risicofactor:

Tabel: Solvabiliteit per risicofactor (x 1.000 euro)		
Risicofactor	2009	2008
S1 Renterisico (incl. inflatie)	8.283	17.342
S2 Aandelenrisico	10.441	12.910
S3 Valutarisico	5.521	2.348
S4 Grondstoffenrisico	2.153	1.607
S5 Kredietrisico	7.354	15.754
S6 Verzekeringstechnisch risico	33.471	24.552
Diversificatievoordeel	-26.289	-30.464
Vereist surplus = gewenst weerstandsvermogen	40.934	44.049

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de technische voorzieningen verandert als gevolg van veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid kan worden uitgedrukt in de zogenoemde 'duration'. De duration is een maat voor de gewogen gemiddelde resterende looptijd van de kasstromen in jaren. Ultimo 2009 bedraagt de duration voor de vastrentende waarden 8,7 jaar voor de WIA-beleggingsportefeuille en 5,6 jaar voor de WAO-beleggingsportefeuille.

Voor wat betreft het WAO-Hiaat staat hiertegenover een duration van de verplichtingen van 7,6 jaar, op basis van een reële rekenrente rekeninghoudend met toeslagverlening. De 'duration mismatch' is derhalve gering en dat is ook het doel. Ten aanzien van de WIA-producten heeft de duration nog geen betekenis, aangezien de kasstromen voor wat betreft uitkeringen nog relatief gering zijn.

Aandelenrisico (S2)

Het aandelenrisico, ofwel marktrisico, is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen) verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Het aandelenrisico wordt voornamelijk gemitigeerd door het diversificeren van de beleggingsportefeuille ofwel het spreiden van de beleggingen over sectoren en regio's. Het percentage zakelijke waarden in de totale beleggingsportefeuille van NV Schade ultimo 2009 is circa 5 procent.

Ultimo 2009 betreffen de aandelenbeleggingen uitsluitend participaties in beleggingsfondsen. Via deze fondsen is een geografische spreiding aangebracht. De aandelenbeleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel:
Geografische spreiding zakelijke waarden
(x 1.000 euro)

Categorie	2009	2008
Europa	11.513	10.163
Noord-Amerika	9.561	10.369
Verre Oosten	8.647	10.131
Opkomende markten	11.099	7.610
Hedge Funds	0	18.660
Commodities Funds	8.219	0
Totaal	49.039	56.933

Valutarisico (S3)

Het valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen die in vreemde valuta luiden vermindert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. Aangezien de verplichtingen van NV Schade in euro luiden en een deel van de beleggingsportefeuille in vreemde valuta, loopt NV Schade valutarisico. Het beleid is gericht op volledige afdekking van valutarisico's via valutacontracten.

Tabel: Valutacontracten
(x 1.000 euro)

Valuta	2009		2008	
	Contract omvang	Reële waarde	Contract omvang	Reële waarde
<i>Activa</i>				
GBP	0	0	21.316	1.335
JPY	5.217	19	10.343	292
USD	70	0	58.948	4.852
Totaal	5.287	19	90.607	6.479
<i>Passiva</i>				
GBP	4.460	28	0	0
JPY	0	0	3.116	7
USD	33.665	141	23.470	141
Totaal	38.125	169	26.586	148

Grondstoffenrisico (S4)

Grondstoffen ofwel commodities vormen een beleggingscategorie waarin veelal via indexfutures en swaps wordt geïnvesteerd in energie (olie), metalen, edelmetalen en agroproducten. Het grondstoffenrisico betreft het risico op fluctuaties in grondstoffenprijzen. De marktwaarde ultimo 2009 van de derivatenpositie in commodities bij NV Schade is nihil en de onderliggende waarde van de beleggingen in grondstoffen ook.

Kredietrisico (S5)

Het fonds loopt een kredietrisico op beleggingen en andere (vorderingen op) tegenpartijen. Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Voor het fonds betreft dit voornamelijk de beleggingen in obligaties en leningen.

De samenstelling van de vastrentende waarden (inclusief participaties in beleggingsinstellingen) kan als volgt worden samengevat:

**Tabel: Samenstelling vastrentende waarden
(x 1.000 euro)**

Categorie	2009	2008
Europese obligaties	232.427	276.416
Inflation-linked obligaties	257.482	256.880
Emerging Markets	11.668	11.068
Vastrentend-hoogrentend US	0	9.947
Bedrijfsobligaties	24.580	0
Bankleningen	15.268	10.317
Deposito's	46.731	18.043
Totaal	588.156	582.671

De Europese obligaties zijn uitgegeven door landen en het bedrijfsleven. Obligaties kunnen luiden in verschillende Europese valuta. De Inflation-linked obligaties zijn uitgegeven door landen. Deze obligaties luiden in euro's. De Vastrentend-hoogrentende portefeuille bestaat uit hoogrentende obligaties uitgegeven door het bedrijfsleven. Het gaat hier om een markt van bedrijfsobligaties met een creditrating lager dan of gelijk aan BB.

De verdeling van de vastrentende waarden naar credit rating is als volgt:

**Tabel: Kredietwaardigheid
portefeuille vastrentende waarden**

Rating categorie	ultimo 2009	ultimo 2008
AAA	65%	68%
AA	5%	3%
A	23%	14%
BBB	2%	3%
<BBB	5%	3%
Geen rating	0%	9%
Totaal	100%	100%

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat de beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.

Verzekeringstechnische risico's (S6)

Het verzekeringstechnisch risico bestaat uit risico's van negatieve resultaten op de verzekeringstechnische (actuariële) grondslagen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie.

NV Schade keert alleen arbeidsongeschiktheids-pensioenen uit. Deze tijdelijke uitkeringen dienen als aanvulling op de uitkering krachtens de Wet op werk en Inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) of de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO). Het verzekeringstechnisch resultaat van de NV Schade zal daarom voornamelijk afhankelijk zijn van de toekomstige ontwikkeling van de WIA gerelateerde portefeuilles (concentratierisico). Ten aanzien van de ontwikkeling van deze portefeuilles zijn aannames verondersteld omtrent toekomstige schades. Voor het risico dat de 'realisatie' af zal wijken van de berekende 'gemiddelde verwachtingswaarde' heeft de directie besloten dit risico te kwantificeren en op te nemen in het weerstandsvermogen.

Een andere onzekerheid betreft de juistheid van de vaststelling van de premie. De aannames voor toekomstige schades die hebben geleid tot de vaststelling van de premie kunnen substantieel afwijken van de werkelijk op te treden schades (realisatie). Ook hier is het risico gekwantificeerd en opgenomen in het weerstandsvermogen.

Daarnaast bestaat onzekerheid omtrent de toekomstige toeslagverlening en de financiering hiervan. Omdat een belangrijk deel van de beleggingsopbrengsten afhankelijk is van de Europese inflatie, terwijl de (voorwaardelijke) toeslagverlening gebaseerd is op de looninflatie in de Metaal en Techniek, kan een mogelijke 'mismatch' ontstaan. De gekwantificeerde waarde van dit risico is ook onderdeel van het gewenste weerstandsvermogen.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER

ACTIEF

(1) Beleggingen

De mutaties van de beleggingen per categorie zijn als volgt:

Mutatieoverzicht	2009				2008	
	x 1.000 euro				x 1.000 euro	
	<i>Obligaties</i>	<i>Aandelen</i>	<i>Beleggings- pools</i>	<i>Deposito's</i>	<i>Totaal</i>	<i>Totaal</i>
Stand beleggingen per 1 januari	304.890	249.953	106.112	18.043	678.998	749.115
Schulden aan kredietinstellingen	0	0	0	-5.136	-5.136	0
Stand 1 januari	304.890	249.953	106.112	12.907	673.862	749.115
Aankopen en verstrekkingen	0	71.587	56.658	44.556	172.801	856.206
Verkopen en aflossingen	-3.500	-81.677	-64.645	-11.124	-160.946	-921.768
Waardemutaties	5.905	19.663	15.563	341	41.472	-29.211
Overige	-92	-98.452	55.157	44	-43.343	19.520
Stand 31 december	307.203	161.074	168.845	46.724	683.846	673.862
Verantwoord via de balanspost:						
Schulden aan kredietinstellingen	0	0	0	0	0	5.136
Stand beleggingen 31 december	307.203	161.074	168.845	46.724	683.846	678.998

De waardemutaties bestaan uit gerealiseerde en onrealiseerde mutaties.

Obligaties

De obligaties ad 307.203 duizend euro bestaan uit beursgenoteerde vastrentende waardepapieren. Participaties in beleggingsinstellingen zijn gepresenteerd onder Aandelen.

De historische kostprijs van de obligatieportefeuille (exclusief lopende interest) is 301.571 duizend euro (2008: 299.138).

Ultimo 2009 en 2008 waren er geen obligaties uitgeleend.

Aandelen

2009
x 1.000 euro

2008
x 1.000 euro

De aandelen bestaan volledig uit participaties in beleggingsinstellingen, die als volgt naar aard van de beleggingen zijn te splitsen:

- vastrentendewaardepapieren	130.743	200.616
- aandelen	27.374	43.974
- vastgoedbeleggingen	2.957	5.363

Totaal **161.074** **249.953**

De participaties betreffen de volgende beleggingsinstellingen:

Categorie	Naam
Aandelen	Stichting Mn Services Aandelenfonds Emerging Markets
	Stichting Mn Services Aandelenfonds Europa III
	Stichting Mn Services Aandelenfonds NoordAmerika
	Stichting Mn Services Aandelenfonds Verre Oosten
	Stichting Mn Services Commodities Fonds
Vastrentendewaardepapieren	Stichting Mn Services Inflatieobligaties Europa fonds
	Stichting Mn Services Obligatiefonds Emerging Markets
	Stichting Mn Services Obligatiefonds Europa
	Stichting Mn Services Euro Bedrijfsobligatie Fonds
Vastgoedbeleggingen	Stichting Mn Services OG Europa Fonds

In deze beleggingsfondsen bevinden zich geen derivaten om risico's af te dekken. Wel worden binnen de vastrentende fondsen Europa en Emerging Markets beperkte posities in credit default swaps ingenomen. Rente- en valutarisico's worden afgedekt op de totale beleggingsportefeuille. De risico's die samenhangen met de aard van de beleggingen zijn toegelicht in de risicoparagraaf.

De historische kostprijs van de aandelenportefeuille (exclusief beleggingspools) is 158.965 duizend euro (2008: 281.046 duizend euro). Ultimo 2009 waren er net als ultimo 2008 geen aandelen uitgeleend.

Belangen in beleggingspools

Onder de post belangen in beleggingspools is de totale waarde opgenomen van de beleggingen inzake de WIA-producten die in co-assurantie worden geëxploiteerd. Het betreft het 50 procent aandeel dat voor rekening van NV Schade komt. De historische kostprijs van het belang in beleggingspools is 128.943 duizend euro (2008: 82.825 duizend euro).

De totale waarde van het belang in beleggingspools is inclusief het effect (ad 8.911 duizend euro) van de verdeling tussen NV Schade en de co-assuradeuren van het technisch resultaat over enerzijds het verzekeringsjaar 2009 en over anderzijds de verzekeringsjaren 2006 tot en met 2009. Over 2009 komt een positief technisch resultaat voor 88 procent in plaats van 50 procent ten gunste van NV Schade. Over de periode 2006-2008 komt een positief technisch resultaat voor 92,5 procent in plaats van 50 procent ten gunste van NV Schade. Zie ook de toelichting op resultaatpost 19.

Deposito's

De deposito's die ultimo boekjaar zijn uitgezet hebben allemaal een looptijd van korter dan één jaar en kennen een hoge omloopsnelheid. Om die reden zijn de aan- en verkopen van de deposito's in het mutatie-overzicht gesaldeerd weergegeven.

(2) Vorderingen uit hoofde van beleggingen	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
--	----------------------	----------------------

De vorderingen uit hoofde van beleggingen bestaan uit:

Kortlopende vorderingen beleggingen	4.560	32.299
-------------------------------------	-------	--------

Totaal	4.560	32.299
---------------	--------------	---------------

(3) Vorderingen

Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers

Bij de vorderingen op werkgevers die de premie afdragen is rekening gehouden met de mogelijke oninbaarheid van de vorderingen.

Overige vorderingen	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
---------------------	----------------------	----------------------

De overlopende activa bestaan uit:

Nog te ontvangen bedragen van Mn Services inzake de premieheffing	2.262	2.636
Teveel betaalde uitkeringen	173	318
Nog te ontvangen premiekorting	414	882
Te vorderen dividendbelasting	0	3.481
Overig	-2	2

Totaal	2.847	7.319
---------------	--------------	--------------

(4) Overige activa

Liquide middelen

De overige activa bestaan voor 4.726 duizend euro uit liquide middelen (2008: 10.501 duizend euro). Het betreft tegoeden in rekening-courant bij bancaire instellingen die ter vrije beschikking staan.

Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa zijn als volgt:

Mutatieoverzicht

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
<i>Historische kostprijs</i>		
Stand per 1 januari 2009	0	0
Investerings	42	0
Desinvesterings	0	0
Stand per 31 december 2009	42	0
<i>Boekwaarde</i>		
Per 1 januari 2009	0	0
Investerings	42	0
Afschrijvings	-8	0
Boekwaarde per 31 december 2009	34	0
Cumulatieve afschrijvings per 31 december		-8
Afschrijvingspercentage		20%
Afschrijvingsmethodiek		lineair

(5) Afgeleide financiële instrumenten

De vorderings inzake afgeleide financiële instrumenten, zijnde derivaten, bedragen 19 duizend euro (2008: 6.479 duizend euro).

Vorderings en verplichtings uit hoofde van financiële derivaten worden gesaldeerd per derivatencontract. Positieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo boekjaar worden gepresenteerd onder afgeleide financiële instrumenten onder de activa. Negatieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo boekjaar worden gepresenteerd onder afgeleide financiële instrumenten onder de passiva.

De met betrekking tot de beleggingsportefeuille door middel van derivaten verkregen (positieve en negatieve) posities op balansdatum zijn als volgt te specificeren naar onderliggende waarde:

Specificatie derivaten

	2009 x 1.000 euro		2008 x 1.000 euro	
	Contractomvang	Reële waarde	Contractomvang	Reële waarde
<i>Vastrentende beleggingen</i>				
Inflatieswaps	154.000	-3.540	154.000	-3.952
<i>Valuta</i>				
Valutatermijncontracten	43.412	-150	110.961	6.331
Totaal		-3.690		2.379

PASSIEF

(6) Eigen vermogen

Gestort en opgevraagd kapitaal

Het maatschappelijke en geplaatste aandelenkapitaal bedraagt 5.672 duizend euro verdeeld over 50.000 aandelen met een nominale waarde van 113,45 euro per aandeel. Het maatschappelijke en geplaatste kapitaal is volledig nominaal gestort.

Algemene reserve

	2009	2008
	x 1.000 euro	x 1.000 euro

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

Stand 1 januari	38.377	89.777
Uitgekeerd dividend inzake het vorige boekjaar	0	-737
Vanuit resultaatbestemming:		
- resultaat boekjaar	-13.793	-37.804
- vrijval ten gunste van de statutaire reserve	-6.550	-12.859
Mutatie	-20.343	-51.400
Stand 31 december	18.034	38.377

In 2009 is er geen dividend uitgekeerd. De dividenduitkering is gebaseerd op artikel 24 lid 1b van de statuten.

Herwaarderingsreserve

	2009	2008
	x 1.000 euro	x 1.000 euro

Het verloop van de herwaarderingsreserve is als volgt:

Stand 1 januari	0	0
Mutatie ten behoeve van positieve waardeverschillen op niet-frequent genoteerde beleggingen	17.228	0
Stand 31 december	17.228	0

Ultimo 2009 is 17.228 duizend euro ten laste van het resultaat toegevoegd aan de herwaarderingsreserve. Het betreft positieve ongerealiseerde resultaten op niet frequent genoteerde beleggingsinstrumenten.

Weerstandsvermogen

Ultimo 2009 is het (aanwezige) weerstandsvermogen 40.934 duizend euro (2008: 44.049 duizend euro). Dit is eind 2009 gelijk aan het volgens de directie gewenste weerstandsvermogen van 40.934 duizend euro (2008: 44.049 duizend euro).

Het gewenste weerstandvermogen ultimo 2009 is gelijk aan de uitkomst van het standaardmodel van DNB voor vaststelling van het Vereist Eigen Vermogen. Ultimo 2009 bedraagt het 108,2 procent van de aanwezige voorzieningen).

De uitkomsten per risicofactor zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

Het bedrag van de solvabiliteit waarover NV Schade ultimo 2009 tenminste moet beschikken (op basis van premie) bedraagt 20.239 duizend euro (2008: 21.304 duizend euro).

Statutaire reserve

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Het verloop van de statutaire reserve is als volgt:		
Stand per 1 januari	127.566	114.707
Toevoeging via de resultaatbestemming	6.550	12.859
Stand 31 december	134.116	127.566

De statutaire reserve betreft de artikel 24 lid 1c van de statuten vermelde "winstreserve" en is niet uitkeerbaar aan de aandeelhouder.

(7) Technische voorzieningen

Voor te betalen schaden

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
De technische voorzieningen voor te betalen schaden zijn als volgt te splitsen:		
Voor te betalen schaden WAO-Hiaat	319.136	353.790
Voor te betalen schaden WIA-producten	130.031	116.799
Totaal	449.167	470.589

Voor te betalen schaden WAO-Hiaat

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Het verloop van de voorziening voor te betalen schaden inzake WAO-Hiaat is als volgt:		
Stand 1 januari (exclusief effect toereikendheidstoets)	351.719	335.578
Wijziging IBNR, mutatie instroom en wijziging arbeidsongeschiktheid	-16.880	-6.128
Benodigde interest	11.439	8.156
Uitkeringen	-26.092	-28.575
Technisch resultaat	-5.736	790
Premievrije toezegging inzake toekomstige arbeidsongeschiktheidstoename	-4.000	0
Mutatie kostenvoorziening	-2.315	-2.544
Saldo mutaties	-43.584	-28.301
Extra benodigd inzake toeslagverlening	2.582	11.035
Aanpassing rekenrente	4.006	26.087
Omrekening naar generatietafel	742	7.320
Stand voor effect toereikendheidstoets	315.465	351.719
Aanvullende voorziening in verband met toereikendheidstoets	3.671	2.071
Stand 31 december	319.136	353.790

De in het verleden gevormde voorziening Premievrije toezegging inzake toekomstige arbeidsongeschiktheidstoename is ultimo 2009 vrijgevallen.

De op basis van de waarderingsgrondslagen bepaalde voorziening ad 315.465 duizend euro (2008: 351.719 duizend euro) is 3.671 duizend euro lager dan de op grond van de toereikendheidstoets benodigde voorziening. Dit bedrag is ultimo 2009 aanvullend voorzien (2008: 2.071 duizend euro), zodat de totale voorziening voor te betalen schaden WAO-Hiaat gelijk is aan de waarde volgens de toereikendheidstoets.

Het extra benodigde kapitaal inzake toeslagverlening per 1 januari 2010 ad 2.582 duizend euro is ten laste van het resultaat 2009 verwerkt. De toegepaste discontering is beschreven in de algemene toelichting.

Voor te betalen schaden WIA-producten

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Het verloop van de voorziening voor te betalen schaden inzake WIA-producten is als volgt:		
Stand 1 januari (exclusief effect toereikendheidstoets)	116.559	145.042
Toevoeging inzake boekjaar	30.970	29.638
	147.529	174.680
Wijziging IBNR	-16.248	-108.854
Invalidering	15.567	825
Benodigde interest	2.851	4.656
Beeindigingen	-391	0
Extra benodigd i.v.m. toeslagverlening	1.140	0
Uitkeringen	-960	-643
Technisch resultaat, wijziging grondslagen en sterfte	696	29
Toevoeging ten laste van voorzieningen voor niet-verdiende premies en lopende risico's	1.280	937
Mutatie voorziening overgangsmaatregel	-22.759	45.518
Mutatie kostenvoorziening	1.001	-618
Saldo mutaties	-17.823	-58.150
Toegekende toeslag	0	29
Stand voor effect toereikendheidstoets	129.706	116.559
Aanvullende voorziening in verband met toereikendheidstoets	325	240
Stand 31 december	130.031	116.799

De voorziening voor te betalen schaden inzake WIA-producten is gevormd ten behoeve van de WIA-producten die NV Schade met de co-assuradeurs op de markt brengt. De toevoeging aan de voorziening betreft de netto premie gerealiseerd in het desbetreffende boekjaar. De toevoeging is inclusief een uit de netto premie gefinancierde opslag van 3 procent in verband met excassokosten.

De toegepaste discontering is beschreven in de algemene toelichting.

Voor wat betreft de IBNR voorziening inzake de inloopjaren 2004 en 2005 heeft in 2009 een vrijval plaatsgevonden ten gunste van de schadevoorziening van 10.007 duizend euro. Voor wat betreft de verzekeringsjaren 2006 tot en met 2008 bedraagt de vrijval ten gunste van de schadevoorziening 6.241 duizend euro. In 2009 is op basis van netto premie 30.970 duizend euro toegevoegd aan de voorziening (2008: 29.638 duizend euro).

Ultimo 2009 is een voorziening voor niet-verdiende premies ad 3.292 duizend euro (2008: 3.796 duizend euro) apart verantwoord op de balans, voor een verwacht toekomstig premietekort. Deze voorziening valt in de jaren 2010 en 2011 vrij tegenover de in deze jaren te vormen IBNR voorziening. In 2009 heeft een vrijval plaatsgevonden ad 1.280 duizend euro (2008: 937 duizend euro), welke apart zichtbaar is toegevoegd aan de voorziening voor te betalen schaden.

Voor niet verdiende premies en lopende risico's

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Het verloop van de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's is als volgt:		
Stand per 1 januari	3.796	911
Afname door toevoeging aan de voorziening voor te betalen schaden (WIA-producten)	-1.280	-937
Toevoeging ten behoeven van verwacht tekort 2010 en 2011	776	3.822
Saldo mutaties	-504	2.885
Stand 31 december	3.292	3.796

Uitloopoverzicht voorzieningen naar schadejaar

Ten aanzien van de technische voorziening geldt dat de uitloop in 2009 groter is dan 10 procent van het technische resultaat. In het volgende overzicht is de uitloop per schadejaar gespecificeerd. Ten behoeve van het inzicht is het effect van de aanpassing van de rentevoet apart vermeld.

Schadejaar	Voorziening 2008	Premie	Schade in 2009	Benodigde interest	Aanpassing rentevoet	Wijziging overlevings- grondslagen	Voorziening 2009	Uitloop
<i>WAO-Hiaat</i>								
< 2005	353.790	0	-28.407	11.439	4.006	741	319.136	22.433
<i>WIA-producten</i>								
2004-05	31.244	0	-589	939	246	71	32.784	-873
2006	9.502	-16	-178	276	77	21	9.785	-103
2007	37.705	17	-193	414	67	54	26.443	11.621
2008	42.144	196	0	503	0	63	31.552	11.354
2009	0	32.053	0	641	0	65	32.759	0
Totaal	474.385	32.250	-29.367	14.212	4.396	1.015	452.459	44.432

Het positieve uitloopresultaat bij de WAO-Hiaat is te verklaren door bestandsontwikkelingen. Er zijn veel meer revalidaties te constateren dan dat er een toename is van arbeidsongeschiktheid. Het uitloopresultaat bij de WIA voor de verzekeringsjaren 2007 en 2008 wordt voornamelijk veroorzaakt door de vrijval van 50 procent van de voorziening overgangsmaatregel WGA-Hiaat. Hierdoor is respectievelijk 11.621 duizend en 11.354 duizend euro vrijgevallen. Per 1 januari 2009 is verder 50 procent van deze voorziening voor rekening van de co-assuradeuren gebracht (22.759 duizend euro).

(8) Voorziening voor toegezegde premiekorting	2009	2008
	x 1.000 euro	x 1.000 euro

Het verloop van de voorziening voor toegezegde premiekorting is als volgt:

Stand per 1 januari	48.918	34.570
Toevoeging via resultatenrekening	49.110	51.268
Verleende kortingen op bruto premies	-50.952	-36.920
Saldo mutaties	-1.842	14.348
Stand 31 december	47.076	48.918

(9) Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	2009	2008
	x 1.000 euro	x 1.000 euro

De verplichtingen uit hoofde van beleggingen bestaan uit:

Kortlopende schulden beleggingen	3.365	20.528
Totaal	3.365	20.528

(10) Schulden

Schulden aan kredietinstellingen	2009	2008
	x 1.000 euro	x 1.000 euro

Onder de schulden aan kredietinstellingen zijn opgenomen:

Gelden in rekening-courant	5.065	2.161
Opgenomen deposito's	0	5.136
Totaal	5.065	7.297

Overige schulden

2009
x 1.000 euro

2008
x 1.000 euro

Onder de overige schulden zijn opgenomen:

Nog te betalen eenmalige uitkeringen	6.789	8.200
Nog te betalen kosten Mn Services	2.012	568
Nog te betalen loonheffing	875	1.063
Te betalen inzake inbreng co-assuradeurs (WIA)	200	200
Handelscrediteuren	165	90
Nog te betalen kosten Vakraad Metaal en Techniek	61	106
Nog te betalen bedragen aan Mn Services inzake de premieheffing	31	41
Nog te betalen provisie tussenpersonen	30	28
Te betalen vergoeding co-assuradeurs (WIA)	0	86
Overig	53	120

Totaal	10.216	10.502
---------------	---------------	---------------

(11) Afgeleide financiële instrumenten

De post afgeleide financiële instrumenten aan de passiefzijde van de balans betreft de waarde van derivatencontracten met per saldo een negatieve waarde.

TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

(12) Verdiende premies eigen rekening

De verdiende premies eigen rekening bestaan uit de (geboekte) bruto premies van 38.564 duizend euro (2008: 36.779 duizend euro) en de wijziging technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's ad 504 duizend euro (2008: 2.885 duizend euro negatief).

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
De bruto premies bestaan uit:		
Gefactureerde premies	13.094	17.438
Premiekorting	25.481	19.341
Afschrijving premiedebiteuren	-11	0
Totaal	38.564	36.779

Bij de gefactureerde premies is rekening gehouden met de mogelijke oninbaarheid van nog niet ontvangen bedragen. De premiekorting betreft de korting die NV Schade op de benodigde premie heeft verleend en voor 100 procent voor rekening van NV Schade komt. Daarnaast is in de korting over 2009 begrepen de eenmalige bijdrage (in de korting) van de co-assuradeuren en de administrateur.

(13) Toegerekende opbrengst uit beleggingen

Over 2009 is een beleggingsresultaat (inclusief kosten) behaald van 27.430 duizend euro positief (2008: 43.770 duizend euro negatief). Dit resultaat betekent een positief rendement van 12,4 procent op de WIA-beleggingsportefeuille en een positief rendement van 5,2 procent op de WAO-beleggingsportefeuille.

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
De beleggingsopbrengst kan als volgt worden gespecificeerd:		
Direct resultaat	9.336	10.642
Indirect resultaat	41.472	-29.211
Overig resultaat	-5.034	-24.556
Gerealiseerd en niet-gerealiseerd resultaat op beleggingen	45.774	-43.125
Beleggingslasten	-1.116	-645
Mutatie herwaarderingsreserve	-17.228	0
Totaal	27.430	-43.770

Het indirecte resultaat betreft de waardemutaties zoals die ook in het verloopoverzicht van de beleggingen van NV Schade zijn verantwoord. Het overige resultaat is het (bruto) beleggingsresultaat ten gunste van NV Schade niet zijnde direct of indirect resultaat. Het overige resultaat betreft vooral het effect van toerekening van beleggingsresultaten aan de co-assuradeuren.

Het saldo van het indirecte en het overige resultaat ad 36.438 duizend euro positief (2008: 53.767 duizend euro negatief) is voor 1.710 duizend euro positief gerealiseerd (2008: 21.299 duizend euro negatief) en voor 34.728 duizend euro positief ongerealiseerd (2008: 32.468 duizend euro negatief).

Tevens is de verdeling in 2009 per beleggingscategorie als volgt:

Beleggingscategorie	Gerealiseerd	Ongerealiseerd	Totaal
Obligaties	814	7.085	7.899
Aandelen	-182	9.441	9.259
Belangen in beleggingspools	-457	23.756	23.299
Afgeleide financiële instrumenten	1.535	-5.554	-4.019
Totaal	1.710	34.728	36.438

(14) Overige technische baten eigen rekening

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Onder de overige technische baten eigen rekening zijn opgenomen:		
Opgelegde boete	119	133
Rente op liquide middelen	47	1.744
Vrijval niet terug te betalen premie WAO-Hiaat 2004	0	301
Overige	30	21
Totaal	196	2.199

(15) Schaden eigen rekening

Onder de schaden eigen rekening zijn opgenomen de in 2009 respectievelijk 2008 opeisbaar geworden uitkeringen ('Geboekte schaden') en de mutatie van de voor toekomstige uitkeringen gevormde voorzieningen voor te betalen schaden. Beide posten zijn apart gepresenteerd in de winst- en verliesrekening.

(16) Toevoeging voorziening toegezegde premiekorting

De wijziging voorziening toegezegde premiekorting betreft de in 2009 voor het jaar 2010 aanvullend benodigde voorziening naar aanleiding van toegezegde korting op de bruto premie inzake de WIA-producten. Het betreft de toevoeging ad 49.110 duizend euro (2008: 51.268), exclusief de aanwending van de voorziening ten gunste van de verdiende premies eigen rekening. Zie ook de nadere specificatie bij post 8.

(17) Bedrijfskosten

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
De bedrijfskosten bestaan uit:		
Uitvoeringskosten inzake de WIA-producten	4.373	3.630
Uitvoeringskosten inzake het WAO-gat product	2.439	2.678
Algemene bedrijfskosten	974	790
Totaal	7.786	7.098

Uitvoeringskosten inzake de WIA-producten

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Provisie co-assuradeuren	1.491	1.521
Provisie NV Schade	1.420	1.521
Provisie tussenpersonen	991	611
	3.902	3.653
Af: provisie uit bruto premie	2.840	3.042
	1.062	611
Administratiekosten uitvoering WIA-producten	2.313	2.595
Extra uitvoeringskosten WIA-producten	998	424
Totaal	4.373	3.630

Uitvoeringskosten inzake het WAO-Hiaat product

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Administratiekosten uitvoering WAO-Hiaat product	2.119	2.286
Extra uitvoeringskosten WAO-Hiaat product	320	392
Totaal	2.439	2.678

Algemene bedrijfskosten

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Bezoldiging directie	297	204
Secretariaatskosten	199	111
Adviseurskosten	193	119
Bezoldiging commissarissen	126	95
Accountantskosten	53	79
Kosten actuaris	26	64
Afschrijving bedrijfsmiddelen	8	0
Overige	72	118
Totaal	974	790

De stijging van de bezoldiging directie in 2009 betreft de verrekening van achterstallige pensioenpremies.

Specificatie personeelsbeloningen

Onder de secretariaatskosten zijn ook opgenomen de personeelsbeloning van de directiesecretaris van NV Schade. Dit is de enige werkzame werknemer van NV Schade ultimo 2009. Eind vorig jaar had NV Schade geen werknemers in dienst. De pensioenregeling van de werknemer is ondergebracht bij Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). De dekkinggraad ultimo 2009 van PMT bedraagt 100 procent. In 2009 heeft PMT een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB). Het herstelplan is in juli 2009 goedgekeurd door DNB en voorziet in een herstel uit dekkingstekort in maximaal 5 jaar en een herstel uit reservetekort in maximaal 15 jaar. In het herstelplan is aangegeven hoe de gevolgen van de financiële crisis bestreden worden. Zolang het fonds een dekkingstekort heeft, wordt afgezien van de nagestreefde jaarlijkse verhoging van de opgebouwde en ingegane pensioenen. De premie wordt stapsgewijs (met 1 procentpunt per jaar) verhoogd tot het maximum van 18 procent van het salaris zolang dat gelet op de financiële positie van het fonds nodig is.

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Salarissen	50	0
Sociale lasten	4	0
Pensioenlasten	8	0
Totaal	62	0

Ultimo 2009 was er 1 persoon in loondienst (2008: 0).

Specificatie accountantskosten

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Onderzoek van de jaarrekening door Deloitte Accountants BV	44	64
Andere controleopdrachten door Deloitte Accountants BV	9	15
Totaal	53	79

(18) Overige technische lasten eigen rekening

	2009 x 1.000 euro	2008 x 1.000 euro
Onder de overige technische lasten eigen rekening zijn opgenomen:		
Extra uitkering WAO-Hiaat	2.042	8.200
Afgeboekte rente- en boeteoplegging	47	47
Rente op liquide middelen	27	5.849
Afgeboekt op uitkeringen	0	318
Afsluitprovisie	0	6
Overige	22.524	31
Totaal	24.640	14.451

In 2009 heeft de directie het besluit genomen om eind 2010 een extra uitkering te doen aan de uitkeringsgerechtigden inzake WAO-Hiaat. De verwachte extra last ad 2.042 duizend euro, in aanvulling op de resterende kostenreservering van eind 2008, is in 2009 ten laste van het resultaat gebracht.

De post overige bestaat voor 22.759 duizend euro uit de lasten inzake de overdracht van de voorziening voor overgangsbepalingen WGA-Hiaat van eind 2008 die in 2009 voor 50 procent ten gunste van de co-assuradeuren is gekomen.

De post overige bestaat vrijwel geheel uit de voorziening voor overgangsbepalingen WGA-Hiaat van eind 2008 die in 2009 voor 50 procent ten gunste van de co-assuradeuren is gekomen. Tegenover deze last staat een vrijval van de voorziening voor te betalen schaden (WIA-producten), zodat deze post in 2009 per saldo geen resultaat-effect heeft voor NV Schade.

(19) Toerekening technische resultaat

Eind 2009 is het technisch resultaat op de WIA-producten over het verzekeringsjaar 2009 bepaald (contractperiode 2009-2011). Aan het einde van de driejarige periode wordt het resultaat contractueel verdeeld tussen NV Schade en de desbetreffende co-assuradeuren. In de winst- en verliesrekening zijn de baten en lasten op 50/50-basis verdeeld tussen NV Schade en de co-assuradeuren. Op grond van contractuele afspraken heeft NV Schade recht op 88 procent van het technisch resultaat over 2009. Daarnaast is eind 2009 ook het technisch resultaat over de contractperiode 2006-2008 bijgesteld, vooral door behaald beleggingsresultaat. Over deze periode heeft NV Schade contractueel recht op 92,5 procent van het resultaat. Het totale technisch resultaat over het verzekeringsjaar 2006-2008 en 2009 in boekjaar 2009 bedraagt 23.362 duizend euro positief. Het effect van de toerekening van het technisch resultaat in boekjaar 2009 bedraagt voor NV Schade 8.911 duizend euro positief.

Resultaat

Het resultaat over 2009 bedraagt 13.793 duizend euro negatief (2008: 37.804 duizend euro negatief). Het op basis van artikel 24 lid 1 van de statuten gedane voorstel tot resultaatbestemming is vermeld bij de Overige gegevens.

Rijswijk, 27 mei 2010

Directie:

drs. P.N. Schrage
S. van Vuure AAG

Raad van Commissarissen:

Y.G. Boersma
C.J. van Bokkum
A. Bruggeman
A.F. Graauwmans
H.M. Jager

Overige gegevens

Statutaire bepalingen

Maatschappelijk kapitaal

Conform artikel 3 lid 1 van de statuten bedraagt het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap 5.672.500 euro. Het is verdeeld in 50.000 aandelen, elk groot nominaal 113,45 euro.

Resultaatbestemming

In de statuten van NV Schade is via artikel 24 de resultaatbestemming vastgelegd. De leden 1 tot en met 5 van dit artikel zijn hieronder integraal opgenomen.

Artikel 24 lid 1

De winst, die uit de vastgestelde jaarrekening blijkt, wordt als volgt aangewend:

- a. Allereerst wordt krachtens een besluit van de directie - welk besluit de goedkeuring van de raad van commissarissen behoeft - een bedrag toegevoegd aan de tot het eigen vermogen behorende Algemene Reserve die als weerstandsvermogen wordt aangehouden teneinde de gewenste solvabiliteit te bereiken dan wel te behouden, een en ander met inachtneming van het in lid 2 bepaalde;
- b. Uit de eventueel hierna resterende winst wordt krachtens besluit van de algemene vergadering van aandeelhouders uitgekeerd een bedrag van maximaal vijf procent (5%) van het op de aandelen gestorte kapitaal uitgekeerd, met dien verstande dat dit percentage wordt vervangen door dertien procent (13%), voor zover winstuitkering geschiedt aan aandeelhouders die ingevolge artikel 5, onderdeel b van de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969, of daarvoor in de plaats getreden bepalingen, zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting;
- c. De na de toepassing van het in onderdeel a en b bepaalde eventueel resterende winst wordt als winstreserve gereserveerd en aangewend (i) ten behoeve van premieverlaging in de boekjaren gelegen na het boekjaar waarvoor de winst is vastgesteld en/of (ii) ten behoeve van werkgevers, werknemers en voormalig werknemers naar goedgevoelen van de algemene vergadering van

aandeelhouders die daarover bij besluit kan beschikken. Deze winstreserve is niet voor gehele of gedeeltelijke opheffing vatbaar, met dien verstande dat negatieve resultaten en noodzakelijke toevoegingen aan het in onderdeel a bedoelde weerstandsvermogen hierop in mindering kunnen worden gebracht.

Artikel 24 lid 2

- a. Het bedrag dat aan het lid 1, onderdeel a bedoelde weerstandsvermogen wordt toegevoegd is zo hoog als nodig is om te kunnen voldoen aan de binnen de vennootschap gewenste solvabiliteit, welke minimaal gelijk is aan de krachtens artikel 68 lid 1 van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 wettelijk vereiste solvabiliteit. Over de hoogte van de gewenste solvabiliteit, alsmede van het in enig jaar aan het weerstandsvermogen toe te voegen bedrag wordt door de door de vennootschap aangestelde actuaaris in samenspraak met de door de vennootschap aangestelde accountant als bedoeld in artikel 22 vooraf advies uitgebracht.
- b. Aan het weerstandsvermogen kan geen andere bestemming worden gegeven dan die als omschreven in onderdeel a van dit lid.
- c. Het weerstandsvermogen is niet voor gehele of gedeeltelijke opheffing vatbaar, met dien verstande dat:
  1. Het weerstandsvermogen kan worden toegevoegd aan de voorziening winstdeling en kortingen, indien en voor zover de reserve weerstandsvermogen in enig jaar uitstijgt boven de binnen de vennootschap gewenste solvabiliteit, zoals omschreven in onderdeel a van dit lid;
  2. Een in enig jaar negatief resultaat van de vennootschap ten laste van het weerstandsvermogen kan worden gebracht, indien en voor zover dit resultaat niet ten laste van overige reserves kan worden gebracht.

Een handeling als bedoeld in het onder 1 en 2 bepaalde geschiedt krachtens een besluit van de directie, welk besluit de goedkeuring van de raad van commissarissen behoeft.

Artikel 24 lid 3

De directie is met goedkeuring van de raad van commissarissen bevoegd te besluiten tot uitkering van een interim-dividend met inachtneming van het bepaalde in artikel 105 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en onverminderd het bepaalde in lid 1 en 2.

Artikel 24 lid 4

Het dividend wordt uiterlijk veertien dagen na de vaststelling betaalbaar gesteld op de wijze en ter plaatse door de directie te bepalen.

Artikel 24 lid 5

Vorderingen tot winstuitkeringen vervallen door een tijdsverloop van vijf jaar te rekenen van de dag van de betaalbaarstelling.

Statutaire reserve

De in artikel 24 lid 1c van de statuten vermelde winstreserve en de in artikel 24 lid 2c vermelde voorziening winstdeling en kortingen, zijn op de balans opgenomen onder de post Statutaire reserve.

Bestemming van het resultaat

Het negatieve resultaat over 2009 komt ten laste van de algemene reserve. Het gewenste weerstandsvermogen ultimo 2009 is lager dan ultimo 2008. Daarnaast is de herwaarderingsreserve, als onderdeel van het weerstandsvermogen, in 2009 toegenomen. Door beide ontwikkelingen is er ruimte om de algemene reserve te verlagen ten gunste van de statutaire reserve (een verschuiving tussen de twee reserves op de balans). Tenslotte is er vanwege het negatieve resultaat (statutair) geen dividend uitkering mogelijk.

Op grond van de statuten en de verstrekte adviezen wordt het volgende voorgesteld:

- Van het negatieve resultaat over 2009 ad 13.793 duizend euro wordt geen dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders.
- Er wordt een bedrag ad 20.343 duizend euro onttrokken aan de algemene reserve, dat bestaat uit:
  - het negatieve resultaat over 2009 ad 13.793 duizend euro
  - een aanvullende onttrekking ten gunste van de statutaire reserve ad 6.550 duizend euro.
- Aan de statutaire reserve wordt een bedrag ad 6.550 duizend euro toegevoegd.

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2009 van N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen te Rijswijk bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de winst-en-verliesrekening over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van de directie, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarreke-

ning van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de vennootschap. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die de directie van de vennootschap heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het gehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het verslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Verder zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening weergegeven lasten juist zijn aangewend ten behoeve van de activiteiten welke aansluiten bij de statuten van de vennootschap.

Amsterdam, 27 mei 2010

Deloitte Accountants B.V.

was getekend: C.J. de Witt RA

Y.G. Boersma

C.J. van Bokkum

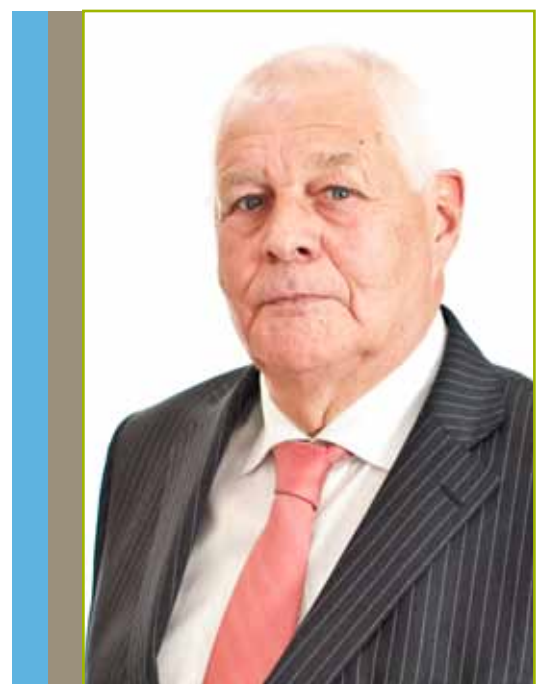

A.F. Graauwmans

H.M. Jager

A. Bruggeman

Nadere informatie over bestuurders

Onderstaand is nadere informatie opgenomen over de directieleden en leden van de Raad van Commissarissen van N.V. Schadeverzekeringen Metaal en Technische Bedrijfstakingen, per de ondertekeningsdatum van de jaarrekening. De vermelde nevenfuncties relevant voor de functie bij de vennootschap betreffen functies die duidelijk maken welke belangen de desbetreffende persoon heeft te behartigen.

Directie

drs. P.N. Schrage

leeftijd: 56

in functie als directeur sinds: 6 december 2006

relevante nevenfuncties:

- Partner Prae-Advies & Onderzoek BV
- Partner Consenzis Holding BV
- Bestuurslid stichting ORBIS

S. van Vuure AAG

leeftijd: 70

in functie als directeur sinds: 18 januari 2007

relevante nevenfuncties:

- Voorzitter stichting pensioenfonds CBR
- Commissaris Verzekeringsgroep Conservatix NV
- Bestuurslid OWMC
- Commissaris LeansApps B.V.

Raad van Commissarissen

Y.G. Boersma

leeftijd: 64

in functie als commissaris sinds: 1 juli 2001

relevante nevenfuncties:

- DGA SWA BV

C.J. van Bokkum

leeftijd: 45

in functie als commissaris sinds: 1 januari 2007

relevante nevenfuncties:

- Divisiemanager Collectief FNV Bondgenoten
- Bestuurslid/werknemers voorzitter STAK Mn Services

A. Bruggeman

leeftijd: 60

in functie als commissaris sinds: 1 juli 2004

relevante nevenfuncties:

- Secretaris Internationaal CNV Vakmensen
- Vice-voorzitter Raad van Toezicht Stenden Hogeschool
- Voorzitter Raad van Toezicht stichting LOGOS voor christelijk basisonderwijs
- Vice-voorzitter Kenwerk, Kenniscentrum Horeca en Dienstverlening

A.F. Graauwmans

leeftijd: 53

in functie als commissaris sinds: 1 januari 2007

relevante nevenfuncties:

- Voorzitter Pensioenfonds Imtech
- Directeur HR Imtech NV

H.M. Jager

leeftijd: 69

in functie als commissaris sinds: 1 januari 1998

relevante nevenfuncties:

- DGA Stansz Environment Systeem BV

Colofon

NV Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen

Statutair gevestigd te Rijswijk

Kantooradres:
Burgemeester Elsenlaan 329
2282 MZ Rijswijk

Postbus 5210
2280 HE Rijswijk

Telefoon (070) 3 160 834

Vormgeving

Repro Mn Services

Realisatie

Mn Services NV

Druk

Koninklijke De Swart, Den Haag

